Сепа 60 gr. Цана 60 гр.

NIWA
Tygodnik Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Тыднёвік
Г.П. Беларускага
грамадска-культурнага таварыства

№ 49 (186) БЕЛАСТОК, 5 КАСТРЫЧНІКА 1958 года ГОД III

Аб некаторых пытаннях мастацкай самадзейнасці

Што рабіць у доўгія вечары?

Прышла восень. а за ёй ідзе зіма. Хутка скончацца палявыя работы. Настануць доўгія зімовыя вечары. Чым будзе займацца моладзь на вёсцы ў гэты час? Ці па старому, выпрабаванаму метаду будзе праводзіць час за картамі, гарэлкай, ці па новаму за кніжкай, пры культурна - асветнай працы?

Як жа хацелася б, каб другі метад праводжання часу здабыў на вёсцы поўнае і моцнае права грамадзянства. Але адно жаданне тут нічога не паможа.

Існуюць спецыяльныя ўстановы, якія падрабязна займаюцца гэтай справай, ад якіх залежыць у першай ступені, ці значна зменшыцца стасаванне першага метада праводжання вольнага часу на вёсках. Гэта шматлікія ўстановы, якія, так сказаць, у руках трымаюць культурнае жыццё краіны.

Так, як па тэматыцы жыццё беларускіх вёсак нам бліжэйшае, будзем і гаварыць аб гэтым.

Як жа часта і густа на беларускай вёсцы ўсеўладарна пануе нудны, нездаровы першы спосаб праводжання вольнага часу. Чаму? Хто вінаваты ў гэтым? Ці толькі сама вясковая моладзь, якая «не цікавіцца культурным жыццём?» Па-нашаму не так яно ёсць. Моладзь на нашых вёсках не мае актуальных цікавых, даступных матэрыялаў. Добра, калі ў вёсцы ёсць рухлівы, з ініцыятывай настаўнік, ці настаўніца, якія арганізуюць і дапамагаюць арганізаваць моладзі культурнае жыццё вёскі, якія часта з вялікім намаганнем вышукваюць падыходзячы матэрыял (п'есу, танец, песню).

Але там, дзе такога настаўніка няма, што там?

Дзе тады моладзь возьме беларускую п'есу, танец, дапасаваныя да сваіх умоў? Такіх матэрыялаў няма ні ў кнігарнях, ні ў бібліятэках.

Калі нават моладзь ужо падбярэ якую - небудзь п'есу (больш ці менш удала), то ізноў праблема: дзе атрымаць адпаведныя ўборы? Нібы, на гэтае пытанне адказ такі: у павятовых Дамах культуры. Але, нажаль, ані беларускіх матэрыялаў, ані убораў там, скажам ясна, няма.

Было ўжо раней некалькі метадычных нарад культурна - асветных працаўнікоў, прысвечаных спецыяльна культурнай працы ў беларускім і змешаным асяроддзі. Даваліся канкрэтныя ўказанні, як вырашаць тыя ці іншыя пытанні культурнай працы ў такіх асяроддзях. Цяпер, калі аб гэтым думаеш, насоўваецца міжволі адзін вывад: культурныя працаўнікі не ўмеюць так працаваць, каб самім ствараць патрэбны сцэнічны матэрыял. І беларускае самадзейнае мастацтва ў нас не развіваецца нават на здавальняюча.

На нашу думку ў такім выпадку трэба даць для вёскі гатовы ўжо матэрыял. І то даць не па адным экземпляры, а проста «засыпаць» разнародным матэрыялам.

Хто гэта зробіць?

Найперш і найхутчэй Міністэрства культуры, заказваючы такія матэрыялы ў БССР.

Зразумела, тут павінна існаваць паразумленне з ГП БГ-КТ адносна тэматыкі і прыдатнасці гэтых матэрыялаў у нашых умовах.

Выдавецкаму аддзелу не пад сілу забеспячэнне мастацкай самадзейнасці матэрыяламі, хоць на будучыню ён павінен прадбачыць і такія пазіцыі.

Лічым таксама, што трэба ў Беластоку заснаваць магазін - пазычальню ўбораў, інструментаў і іншых дапаможнікаў, чым магла б карыстацца сялянская беларуская моладзь.

Вось справы, за якія трэба ўзяцца неадкладна, памятаючы аб хуткім надыходзе доўгіх зімовых вечароў.

М. БАРАВІК
В. ЛЕУЧУК

Аляксей Туранкоў

На 73 годзе жыцця памёр адзін са старэйшых беларускіх кампазітараў Аляксей Туранкоў. Ён з'явіўся аўтарам папулярнага беларускага сімфанічнага твора — «Беларускай сюіты», якая была выдадзена яшчэ ў 30-я гады і набыла адабрэнне шырокай грамадскасці. Добра вядома таксама вялікая колькасць рамансаў і песень А. Туранкова на тэксты Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча і іншых выдатных беларускіх паэтаў. Ім напісана шмат твораў інструментальнага жанру, апрацовак народных песень, хораў, яркая музыка да спектакляў беларускіх тэатраў і да першых нацыянальных кінафільмаў.

Увага, чытачы!

У наступным нумары пачнем друк успамінаў палымянага беларускага рэвалюцыянера, ураджэнца Беласточчыны Сяргея Прытыцкага.

* * *

У гэтым нумары пачынаем друк на стар. 4 хронікі партызанцкага атрада імя Каліноўскага які дзейнічаў ля Гарадка ў Беластоцкім павеце п.з. „Каліноўшчыкі" А. Амільяновіча.

Ужо сабрана 111.765 зл на пабудову Дома Помніка К. Каліноўскаму ў Беластоку

Як паведамляе Грамадскі Камітэт пабудовы Дома-Помніка К. Каліноўскаму, у Беластоку, ужо сабрана на пабудову гэтага дома 111.765 зл. У тым ліку Камітэт атрымаў 100.000 зл ад Прэзідыума Ваяводскай рады нарадовай.

Чытачы! Складайце добраахвотныя складчыны на пабудову Дома - Помніка.
Konto PKO 12-9-315 w Białymstoku.

У IX гадавіну Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі

Развіваецца балет у свабоднай Нямецкай рэспубліцы.

Доктар Штайтэр і інжынер Пайкэрт у лабараторыі Інстытута нежалезных металаў.

7 кастрычніка 1949 года працоўныя Усходняй Германіі стварылі Германскую Дэмакратычную Рэспубліку — першую ў гісторыі Германіі дзяржаву рабочых і сялян. Рабочы клас і працоўнае сялянства ГДР пад кіраўніцтвам Сацыялістычнай адзінай партыі Германіі ў кароткія тэрміны аднавілі гаспадарку краіны і дабіліся поспехаў ва ўсіх галінах эканамічнага, палітычнага і культурнага жыцця.

ГДР з'яўляецца важным фактарам міру ў Еўропе, надзеяй усяго германскага народа, які змагаецца супроць адраджэння мілітарызма і фашызма ў Федэратыўнай Рэспубліцы Германіі, за стварэнне адзінай міралюбівай дэмакратычнай германскай дзяржавы. Германская Дэмакратычная Рэспубліка, 9-тая гадавіна якой спаўняецца 7 кастрычніка 1958 года, займае дастойнае месца ў брацкай сям'і краін лагера сацыялізма.

Баявыя групы рабочых Берліна, гатовыя ў любы момант абараніць Германскую Дэмакратычную Рэспубліку.

Даклад У. Гамулкі

на нарадзе актыву культасветработнікаў ПАРП

25 верасня, выступаючы на Агульнапольскай нарадзе ў ЦК ПАРП, прысвечанай актуальным праблемам школы ў Польшчы, І-шы сакратар ЦК ПАРП У. Гамулка адзначыў, што ў аснове аналізу праблемы асветы і школьнай справы павінна знаходзіцца задача пераўтварэння грамадскіх адносін і пабудовы сацыялізма ў Польшчы.

У. Гамулка адзначыў вялікія поспехі ў развіцці асветы ў краіне. Так, у 1939 годзе, калі Польшча налічвала 35 мільёнаў чалавек насельніцтва, 7 класаў пачатковай школы закончыла 145.000 вучняў; у 1958 годзе пры насельніцтве, якое налічвае 28,4 мільёнаў чалавек, — 275.000 вучняў. Лік настаўнікаў толькі пачатковых школ узрос з 77.000 у 1937 годзе да 125.000 у сучасны момант.

Цяпер прафесіянальных школ у Польшчы ў 2,5 разы больш чым да вайны. У пасляваенны перыяд прафесіянальныя школы закончыла больш 1.200.000 чалавек, якія папоўнілі кадры рабочых і служачых.

У 1957 — 58 навучальным годзе ў прафесіянальных школах было ў агульнай суме 480.000 вучняў, а ў агульнаадукацыйных школах — 246.000.

Дакладчык паказаў на неабходнасць рэарганізацыі школьнай сістэмы, бо сярэднія школы не могуць цалкам ахапіць усё узрастаючую з года ў год колькасць выпускнікоў пачатковых школ.

Пры такім становішчы, сказаў У. Гамулка, перад намі паўстае задача ўвядзення іншых форм навучання і прафесіянальнай падрыхтоўкі значнай часткі выпускнікоў пачатковых школ. Гэтае пытанне можна вырашыць толькі шляхам павелічэння тэрміну абавязковага навучання на два гады. Сямігадовая пачатковая школа павінна быць паступова рэарганізавана шляхам прыбаўлення 2-х год вучобы па прафесіянальнай і агульнаадукацыйнай частцы.

Характарызуючы кірунак змен у сістэме школьнай справы ў Польшчы, У. Гамулка сказаў, што задачай усіх школ у нашай краіне з'яўляецца ўсебаковы ўдзел у працэсе сацыялістычнага будаўніцтва. Пры сацыялістычным ладзе праца, навука і выхаванне павінны быць аб'еднаны ў адно цэлае. Гэтай мэце павінна адпавядаць структура ўсіх нашых школ.

У. Гамулка адзначыў, што ў працы над перспектыўнай рэарганізацыяй школьнай справы Польшча ў значнай меры можа выкарыстаць вопыт брацкіх краін, і ў прыватнасці Савецкага Саюза. Велізарную працу ў гэтым кірунку, сказаў ён, ажыццяўляе асабліва Савецкі Саюз, імкнучыся спалучыць навуку з вытворчай працай.

У. Гамулка падрабязна спыніўся таксама на пытаннях паляпшэння выхаваўчай працы, павышэння ролі настаўніка, на праблеме свецкага характару школы.

Каб школа магла добра служыць працоўнаму народу, што з'яўляецца яе задачай пры сацыялістычным ладзе, сказаў У. Гамулка, яна павінна быць узброена марксісцкай філасофскай зброяй дыялектычнага матэрыялізма.

Дакладчык паказаў, што касцёл парушае заключаны ў 1956 годзе дагавор паміж дзяржавай і епіскапатам.

Пры такім становішчы, падкрэсліў У. Гамулка, трэба вывесці адпаведныя распараджэнні для ўвядзення дзейнасці касцёла ў патрэбныя рамкі.

У заключэнне У. Гамулка закрануў план дзейнасці арганізацый ПАРП у школах. Галоўнай фігурай у сістэме асветы і выхавання з'яўляецца настаўнік. Праца з настаўнікамі з'яўляецца асноўнай задачай партыйных органаў.

30 верасня 1958 года ў Варшаве ў Палацы Культуры і Навукі была адкрыта выстаўка, паказваючая дасягненні сацыялістычнага будаўніцтва ў Кітайскай Народнай Рэспублііцы.

У гэтым годзе першай да цукровай кампаніі прыступіла Люблініччына

На здымку: выгрузка буракоў на склады цукроўні «Люблін».

АГРАСІЎНАЕ МУДРАГЕЛЬСТВА

Становішча ў Тайванскім праліве з кожным днём пагаршаецца. Злучаныя Штаты Амерыкі, а дакладней яе сучасныя кіраўнікі сумесна з Чан Кай-шы распрацавалі дэталёвы план правакацыйных дзеянняў супроць Кітайскай Народнай Рэспублікі. Мэтай гэтых дзеянняў з'яўляецца падтрымка міжнароднай напружанасці не толькі на Далёкім Усходзе, але і ва ўсім свеце. Аднак ЗША ні ў якім разе не жадаюць прадстаць перад сусветнай грамадскай думкай у аголенай форме агрэсараў. Яны жадаюць паказаць сябе з другога боку, зразумела, з добрага. Аднак не толькі звычайнага чалавека, але і такіх дзяржаўных дзеячоў, як Эйзенхауэр і Далес, судзяць не па іх словах, а па справах. На словах яны згадзіліся на правядзенне ў Варшаве перагавораў паміж пасламі ЗША і Кітая, а фактычна вырашылі ператварыць гэтыя перагаворы ў форму націску на КНР, каб яна адмовілася ад сваіх жа астравоў, якія да гэтага часу акупіраваны чанкайшысцкімі і амерыканскімі войскамі.

Аграсіўнае мудрагельства дзярждэпартамента ЗША пацярпелі паражэнне. Кіраўнікам ЗША патрэбна было, каб сусветная грамадскасць перастала займацца тайванскім крызісам, каб не хвалявалася, не асуджала ЗША. Таму Эйзенахуэр згадзіўся на перагаворы ў Варшаве. Нейкі час здавалася, як быццам бы сапраўды перагаворы гэты прынясуць добрыя вынікі. Зразумела, гэта яшчэ можа быць. Аднак выклікае трывогу той факт, што з Вашынгтона і Н'ю-Йорка беспрарыўна паступаюць правакацыйныя і пагражаючыя заявы, а на перагаворах не відаць абнадзейваючых прыкмет дасягнення якога - небудзь прагрэсу. Гэта параджае ў людзей усё больш і больш сумненняў у тым, ці маюць ЗША шчырае імкненне дасягнуць дагаворанасці на перагаворах. Як паведамляе друк заходніх краін, ЗША на варшаўскіх перагаворах прыбягаюць да розных манеўраў і высоўваюць розныя прапановы. Назіральнікі, якія пільна сочаць за палітыкай ЗША на Далёкім Усходзе, лічаць, што ЗША прытрымліваюцца наступнай тактыкі: 1) з дапамогай далейшага палітычнага і ваеннага націску прымусіць Кітай прыняць прапанову аб спыненні агню, каб ЗША маглі працягваць агрэсію; 2) узмоцніць націск на ААН, калі Кітай не згодзіцца на амерыканскія прапановы, і ў сувязі з гэтым прымусіць саюзнікаў ЗША падтрымліваць пазіцыю ЗША з тым, каб узмоцніць націск на Кітай і пад сцягам ААН працягваць і пашыраць умяшанне ва ўнутраныя справы Кітая; 3) узмоцніць ваенныя дзеянні ў раёне Тайванскага праліва для таго, каб пагражаць Кітаю ў час перагавораў, і для таго, каб уцягнуць сябе і сваіх саюзнікаў, якія падтрымліваюць пазіцыю, у вялікую вайну з Кітаем у выпадку, калі за сталом перагавораў ім не ўдасца навязаць сваю волю Кітаю.

З усяго сказанага відаць, што ўсе крокі амерыканскай дыпламатыі і ваеншчыны накіраваны да адной мэты, пры дапамозе дыпламатычных хітрыкаў і ваеннага націску прымусіць Кітайскую Народную Рэспубліку адступіць ад сваіх законных патрабаванняў.

Аднак метады агрэсіўных колаў ЗША добра вядомы сусветнай грамадскасці Такія ж метады ўжывалі яны зусім нядаўна ў адносінах да іншых краін. Яны пацярпелі поўны крах тады, яны пацерпяць і цяпер.

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

Што новага ў міжнародных падзеях?

РЭАРГАНІЗАЦЫЯ СІСТЭМЫ НАВУЧАННЯ У СССР.

У «Праўдзе» апублікавана прапанова М. С. Хрушчова, адобраная Прэзідыумам ЦК КПСС аб рэарганізацыі сістэмы народнай асветы ў СССР. Прапанова гэта мае на мэце ўмацаванне сувязі школы з жыццём. Дэталёвыя ўказанні па рэарганізацыі сістэмы народнай асветы ў сучасны момант распрацоўваюцца.

У запісцы М. С. Хрушчова Прэзідыуму ЦК КПСС прапануецца, каб у гарадах і рабочых цэнтрах дзеці, атрымаўшыя 7—8-гадовую асвету ішлі ў школы тыпу фабзавуча. Яны будуць працягваць вучобу, але яна будзе цесна звязана з прафесіянальнай адукацыяй. Гэта вучоба павінна дапамагчы вучням набыць вытворчыя веды і працоўныя навыкі. У сельскай мясцовасці вучні, пасля 7—8-гадовага навучання ў школе, павінны будуць атрымаць практычныя і тэарэтычныя веды па аграноміі, заатэхніцы і іншых галінах сельскай гаспадаркі, ці навучацца 2—3 гады якому - небудзь рамяслу.

Магчыма таксама, што пасля 8-гадовага навучання ўсе юнакі і дзяўчаты пойдуць працаваць у вытворчасць. Так ці інакш, па - ранейшаму застанецца магчымасць кожнаму атрымаць сярэднюю адукацыю.

Рэарганізацыя сістэмы народнай асветы з'яўляецца важным крокам у пабудове камунізма ў СССР.

КІТАЙ ПАВІНЕН БЫЦЬ ЧЛЕНАМ ААН

Індыйскія газеты рашуча асуджаюць адхіленне Генеральнай Асамблеяй ААН прапановы Індыі аб абмежаванні на XIII сесіі пытання аб прадстаўніцтве Кітая ў ААН.

«Бамбей кронікл» адзначае, што вынікі галасавання могуць павесці да самых непрадбачаных і сур'ёзных вынікаў.

Галасаванне, піша газета «Трыбюн», паказвае, што большасць насельніцтва свету выступае за тое, каб Кітай быў прадстаўлены ў ААН сваім урадам фактычна і юрыдычна.

Спрэчкі на Генеральнай Асамблеі, адзначае газета, паказалі, што аргументы і здаровы розум на баку тых, хто падтрымаў індыйскую рэзалюцыю. Рана ці позна Кітай па праву зойме сваё становішча ў ААН.

ЗАЯВА ЛІВАНСКАГА ПРЭЗІДЭНТА Ф. ШАХАБА

Выступаючы на цырымоніі з прычыны свайго ўступлення на пост прэзідэнта Ліванскай Рэспублікі, генерал Фуад Шахаб заявіў, што яго місія будзе складацца са служэння ліванскаму народу. Ён сказаў, што праблемамі, якія патрабуюць неадкладнага вырашэння, з'яўляюцца ўстанаўленне бяспекі, аднаўленне эканамічнага жыцця ў краіне, знішчэнне напружанасці ў адносінах паміж Ліванам і некаторымі брацкімі арабскімі краінамі і вывад у кароткі тэрмін іншаземных войск з тэрыторыі краіны.

Заклікаўшы ліванскі народ да нацыянальнага адзінства і дружалюбнага супрацоўніцтва з брацкімі арабскімі дзяржавамі, прэзідэнт заявіў, што Ліван будзе будаваць свае адносіны з усімі краінамі свету на аснове дружбы, павагі і раўнапраўнага супрацоўніцтва.

СЕНАТАР МОРЗЭ КРЫТЫКУЕ ПАЛІТЫКУ ЗША

Сенатар Уэйм Морзэ (дэмакрат, ад штата Арагон) абвінаваціў прэзідэнта Эйзенхауэра ў тым, што ён дзейнічае не канстытуцыйна ў пытанні аб крызісе ў Тайванскім праліве. Ён патрабаваў неадкладнага склікання спецыяльнай сесіі кангрэсу, каб абмеркаваць пытанне, як можна пазбегнуць новай вайны.

Сенатар Морзэ, заклікаючы неадкладна склікаць спецыяльную сесію кангрэсу, гаворыць аб тым, каб Эйзенхауэр паведаміў кангрэсу, якія пагадненні ён заключыў з Чан Кай-шы. Морзэ сцвярдзіў, што калі ЗША будуць працягваць падтрымліваць Чан Кай-шы ў пытанні аб кітайскіх астравах, то «гісторыя заклейміць нас як агрэсараў у Фармозскім праліве».

У. Л.

Паведамленне

Паведамляем, што Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства змяніла памяшканне. Цяпер яно знаходзіцца ў цэнтры горада, на вуліцы Кюры-Складоўскай 7 (Будынак прафсаюзаў).

Толькі аператыўная дзейнасць дае вынікі

Даводзілася мне не раз пабываць у розных нашых аддзелах Беларускага таварыства. Знаёміўся з планамі дзейнасці і пратаколамі пасяджэнняў праўленняў. Амаль усюды кідаецца ў вочы няведанне сваёй тэрыторыі, абсалютнае няведанне сітуацыі ў большасці гуртkoў. Планы дзейнасці пабудаваны абстракцыйна, нерэальна і неканкрэтна. Бо вызначыць адказнага за данае заданне і тэрмін яго выканання, то гэта яшчэ не канкрэтнасць. Так, сябры! — Калі камандзір дае заданне свайму салдату, дык ён павінен перадумаць кожную будучую сітуацыю салдата, бачыць перад вачыма кожны яго крок.

З гэтым цесна звязана роля прэзідыума праўлення ў працы аддзела БГ-КТ. Перад апрацоўкай чарговага плана дзейнасці старшыня прэзідыума абавязан ужо дасканала арыентавацца ў актуальнай сітуацыі аддзела. На падставе ўсебаковай арыентацыі старшыня апрацоўвае праект канкрэтнага плана дзейнасці, які абмяркоўваецца на пасяджэнні прэзідыума. Старшыня павінен бачыць перад вачыма ўсе дэталі рэалізацыі такога плана. Пры намеры даручыць некаму з членаў праўлення заданне або кіраўніцтва над нейкай формай дзейнасці аддзела, абавязан перш прааналізаваць свой намер з даным сябрам. Недапушчальна выступаць на пасяджэнні праўлення такім спосабам: «Вазьміся, Мікола, за арганізацыю курсаў, ты яшчэ не маеш ніякага задання!». Ну, вядома, Мікола адмаўляецца і тлумачыць, што не мае часу і арыентацыі. «Нічога, дапаможам», — самаўпэўнена кажа старшыня. «Дапаможам», — аказваюцца другія і ўрачыста пазіраюць на Міколу, задаволеныя, што, дзякаваць Богу, не ім запрапанавалі арганізацыю курсаў...

Мікола, зразумела, адразу мякне. Пасля пасяджэння пойдзе дахаты, хапае яго ў свае лапы вір штодзённых жыццёвых турбот і Мікола забыў аб курсах. Успомніць толькі тады, калі ўбачыць уводдалі постаць старшыні, з якім стараецца не сустракацца.

На наступным пасяджэнні, калі Мікола яшчэ палічыць патрэбным прыйсці, пачынаюць яго лаяць і прызначаюць адказным за курсы іншага сябра — Антона.

І з Антонам зноў тое самае.

Вось вам і пасяджэнні — гаварыльні аб якіх пісаў старшыня Галоўнага Праўлення БГ-КТ сябра Уладзімір Станкевіч.

Кіраўніцтвы нашых аддзелаў адносяцца да праўленняў, як да нейкіх штатных адзінак — быццам як да служачых, жывучых з грошай БГ-КТ. Надзеляць заданнямі, паробяць адказных і кропка. Машына настаўленая, пушчана і няхай імчыцца... Але без дагляду, без надзённага ўнікання ў яе машынерыю машына толькі шумліва затраскоча, порхне раз — другі, і... годзе. Стане і не паварухнецца нават.

Адной з капітальных таямніц арганізацыйнай працы з'яўляецца, іменна належны, без капральшчыны, рэальны кантроль выканання заданняў.

Роля асобы — у гэтым выпадку — старшыні прэзідыума ў лёсе дзейнасці аддзела значна большая, чым некаторым здавалася б. Перш за ўсё, старшыня падбірае адпаведных асоб, не абавязкова пасярод членаў праўлення для даручэння аператыўнага кіраўніцтва данай формай дзейнасці аддзела. Нельга надзяляць заданнямі тых людзей, якія ўжо перагружаны грамадскімі абавязкамі ў іншых установах. Параіцца ў іх — гэта згода. Нічога больш!

Значнай праблемай у жыцці Беларускага таварыства з'яўляецца справа збору грашовых узносаў ад членаў. Чаму? Бо адсутнічае сістэматычная масавая работа, як вечарыны, бібліятэкі - чытальні, канферэнцыі актыву і г. д. Членскія масы, асабліва, актыў БГ-КТ не адчувае цеснай сувязі з праўленнямі аддзелаў.

Калі мы вымагаем ад членаў узносаў, дык трэба штосьці і «даць» членам.

Каб стварыць пэўныя ўмовы для вярбоўкі новых членаў, трэба ўзняць значэнне членскага білета, павысіць яго аўтарытэт. Напрыклад, ці не можна было б аднаму ці другому аддзелу ўстанавіць пэўны працэнт ільгот сваім членам на ўсякія імпрэзы, арганізованыя аддзелам? Па-мойму, гэта не толькі можна, але і патрэбна.

Справа падпіскі на «Ніву». Мне здаецца, што кіраўнікі нашых аддзелаў ані чуць не разумеюць ролі газеты ў павышэнні аператыўнасці арганізацыі. У чым жа справа? «Ніва» не толькі звязвае члена з арганізацыяй, што ёсць надзвычай важнае, але і падрыхтоўвае яго да актыўнага ўключэння ў дзейнасць БГ-КТ. Ніякая найбольш бурная арганізацыйная дзейнасць не дасць такіх вынікаў, як добра пастаўленае чытанне свайго газетнага органа. «Ніва» павінна быць філярам № 1 у арганізацыйнай дзейнасці таварыства.

Я сказаў сваё слова.

Што праўда, вельмі агульнае. Па-мойму, без гэтакіх пачаткаў мы не ўзнімем крута працы Беларускага таварыства. Але найболей нават дасканалыя планы дзейнасці без «празаічных» канкрэтных пачынанняў нуль вартыя.

С. ЯНОВІЧ
старшыня Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку

Мужчынскі ўбор Беларускага калектыва з Беластока.

Весткі з БССР

26 верасня г. г. у Беларусі пачалася Нядзеля балгарскай музыкі. Нядзелю адкрыў вечар дружбы, які адбыўся ў Мінску. У «Нядзелі» будуць арганізаваны два сімфанічныя канцэрты, адзін камерны і чатыры змешаных. У канцэртах прымуць удзел балгарскі дырыжор Руслан Байчаў і салісты Сафійскай народнай оперы.

Вечары балгарскай музыкі адбудуцца таксама ў Віцебску, Гомелі і Магілёве.

Пазней у Балгарыі адбудзецца Нядзеля беларускай музыкі і беларускіх фільмаў.

* * *

Савет міністраў БССР назначыў Надзвычайнага і Паўнамоцнага пасланніка Феадосія Гразнова, пастаянным прадстаўніком Беларускай ССР пры Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

17 верасня 1958 года ў штаб - кватэры ААН у Н'ю-Йорку, Ф. Гразноў уручыў свае паўнамоцтвы генеральнаму саквратару ААН Дагу Хамаршэльду.

* * *

На другую сесію Генеральнай канферэнцыі Міжнароднага агенцтва па атамнай энергіі, якая адкрылася 22 верасня, у Вену выехала дэлегацыя Беларускай ССР на чале з правадзейным членам Акадэміі навук БССР А. Сеўчанкам.

* * *

25 верасня на Сусветнай выстаўцы ў Бруселі быў праведзен Нацыянальны дзень Беларускай ССР. Над савецкім павільёнам побач з дзяржаўным сцягам СССР быў падняты сцяг Беларускай рэспублікі, а калі для наведваючых адкрыліся дзверы павільёна, у яго залах загучэў Дзяржаўны гімн БССР.

У гэты дзень па радыё і тэлебачанні павільёна выступілі старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. Казлоў, міністр культуры БССР — Г. Кісялёў, прафесар, доктар медыцынскіх навук Г. Бірыч і электразваршчык Мінскага трактарнага завода, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР М. Антонік.

Па радыё і тэлебачанні перадаваліся таксама музыка і песні беларускіх кампазітараў у выкананні хораў, ансамбляў і салістаў.

У гэты дзень была адкрыта вялікая фотавыстаўка, прысвечаная Беларусі, а ў кінатэатры павільёна дэманстраваліся беларускія фільмы.

* * *

Супрацоўнікі Гродзенскага абласнога архіва нядаўна выявілі цікавы дакумент, звязаны з дзейнасцю Ф. Дзяржынскага. Гэта Маніфест часовага рэвалюцыйнага камітэта Польшчы, выдадзены на польскай мове. У ліку членаў камітэта Маніфест падпісаў і Ф. Дзяржынскі. Дакумент датаван 20 ліпеня 1920 года.

* * *

13 жніўня, у дзень другой гадавіны з дня смерці Якуба Коласа, па ўсёй рэспубліцы праходзілі гутаркі, калектыўныя чыткі, прысвечаныя памяці народнага паэта.

У многіх тэатрах дэманстраваліся дакументальныя кінафільмы, прысвечаныя жыццю і творчай дзейнасці Якуба Коласа.

Беларускія пісьменнікі ў гэты дзень наведалі магілу Якуба Коласа і ўсклалі вянок з надпісам «Дарагому бацьку, настаўніку і другу ад пісьменнікаў БССР».

* * *

У сувязі з падрыхтоўкай да 40-годдзя Беларускай ССР, з мэтай узбагачэння рэпертуару размоўнага жанра Беларускай дзяржаўнай эстрады і мастацкай самадзейнасці Міністэрства культуры БССР разам з Саюзам пісьменнікаў БССР аб'явілі конкурс на стварэнне лепшых твораў наступных жанраў: скетчы, драматычныя эцюды, фельетоны, мініятуры, маналогі, інтэрмедыі, канферансы, куплеты частушкі. (рл)

Беларускі народны танец

Беларускі народ стварыў вельмі многа змястоўных і разнастайных танцаў. Яны цесна звязаны з жыццём беларускага народа, паказваюць яго быт, пачуцці, адносіны да працы, да з'яў прыроды; у іх яскрава відны характар і вобраз народа.

Зараз налічваецца звыш 50 запісаных народных беларускіх танцаў. Але гэта далёка не поўны лік усяго багацця нашай народнай харэаграфіі, якая ў далейшым вывучаецца і развіваецца.

ЛЯВОНІХА

Многія танцы і хараводы ўяўляюць сабой вялікую гістарычную вартасць. Да іх можна аднесці такія абрадавыя хараводы, як «Вясна прышла», «Ой, рана на Івана», і таксама танцы, якія паказваюць паднявольную працу сялян: «Танец цапоў», «Проса», «Лявоніха».

Народны танец здольны развівацца, змяняцца, дастасоўвацца да новых умоў жыцця народа. Напрыклад, папулярны беларускі танец «Лявоніха». Танец «Лявоніха» (Лявон — імя мужа — Лявоніха — жонка Лявона) звычайна выконваўся ў суправаджэнні жартоўнай песні той жа назвы. Тут Лявон у жартоўнай форме папракае Лявоніху ў лёгкадумнасці, гаворыць аб ёй, як аб дрэннай гаспадыні.

А Лявоніха не жонка была
Нямытую мне кашульку дала.

Лявоніха не застаецца ў даўгу і таксама жартам адказвае мужу:

Як я молада ў матулі была,
Як вішанька, у садочку цвіла
Цвіла, цвіла ды пацвітывала,
З малайцамі ды пагулівала.

У мінулым танец праходзіў у выглядзе размовы між Лявонам і Лявоніхай. Рэшта ўдзельнікаў, размясціўшыся паўкругам, спявалі, злёгку падтанцоўваючы. У далейшым, разам з развіццём народных інструментаў, тэкст песні пастулова адышоў на другі план і «Лявоніха» стала самастойным танцам, не падпарадкаваным тэксту. Жывая каларытная музыка зрабіла гэты танец любімым у Беларусі. Ён робіцца ўсё больш масавым, святочным. «Лявоніха» адзначаецца разнастайнасцю, выразнасцю, дакладнасцю і харастом, выконваецца весела, задорна, рухі лёгкія, імклівыя.

ЮРАЧКА

Танцавальная творчасць беларускага народа заўсёды захапляла разнастайнасцю відаў і форм. Тыповай рысай многіх беларускіх народных танцаў з'яўляецца іх сюжэтнасць.

Танец «Юрачка» даўно быў вядомы як гульнёвы сольны, парны і масавы парны танец. Некаторы час ён не меў выразнага сюжэту. З часам узбагаціўся па зместу і форме і змяніўся на сюжэтны танец. Зараз «Юрачка» — папулярны сцэнічны танец. Сюжэт «Юрачкі» вельмі цікавы. Найперш на сцэну выбягае хлопец — Юрачка. Лёгкімі, чаруючымі сваёй прастатой і прывабнасцю рухамі бегае — танцуе па сцэне, шукаючы кампаніі. Дзяўчаты не з'яўляюцца. Юрачка выглядае, чакае, сумуе. Урэшце, ідуць дзве сяброўкі. Юрачка задаволены, радасны, гуляе то з адной, то з другой. Калі з'яўляецца другая, трэцяя і чацвёртая пара, Юрачка за кожным разам «прыліпае» да новай. Ён з усімі хоча гуляць, усіх парадаваць, з усімі пагаварыць. Пакінутыя дзяўчаты «гневаюцца» на лёгкадумнага Юрачку, адварочваюцца ад яго. Юрачка заўважае гэта і перапрашае ўсіх дзяўчат. Пачынаецца супольная гульня: адзін Юрачка, лёгкі як матылёк, і многа дзяўчат — красунь.

КАРАГОДЫ

Яскрава і шматвобразна паказана жыццё беларускага народа ў адным з найбольш папулярных відаў танца — карагодзе, вывучэнню якога надта памагаюць дайшоўшыя да нас тэксты карагодных песень.

У карагодзе ўдзельнічаюць і моладзь і старэйшыя.

Старынныя беларускія карагоды адзначаюцца прастатой рысунку, то кругавога, то ланцужком. Вадзілі карагоды простым крокам, пабраўшыся за рукі.

З цягам часу рысунак карагода пачаў ускладняцца, аднак выразнасць, дакладнасць, уласцівы старынным карагодам, захаваліся.

Найбольш цікавыя беларускія карагоды: «Вясна прышла», «Купаленька», «Пасеялі дзеўкі лён».

У карагодзе «Вясна прышла» удзельнічалі толькі дзяўчаты. Простымі плаўнымі крокамі дзяўчаты пасоўваліся па кругу, з круга сходзіліся праменнямі к цэнтру, паднімалі рукі, як бы дзякавалі сонцу і цешыліся прыходу цудоўнай вясны, потым зноў расходзіліся на кругі. Дзяўчаты ў адной руцэ трымалі галінкі, як сімвал ажыўшай прыроды. Гэты карагод мае спакойны, лірычны характар і паказвае паэтычнасць беларускага народа.

Карагод «Ой, рана на Івана» быў дастасаваны да земляробчага свята ў час летняга сонцастаяння, якое ў народзе вядома пад назвай «Іван Купала».

У гэтым танцы дзяўчаты, ідучы па кругу, вадзілі карагод ланцужком між маладымі бярозамі, упрыгожвалі іх вянкамі. Гэты карагод адзначаўся хуткім тэмпам. У ім удзельнічалі і хлопцы, якія вадзілі карагод то асобна ад дзяўчат, то злучаліся з імі. У карагодзе спалучаюцца купальскія песні,

(*Працяг на стар. 6*)

З жыцця сялян.

Песня гучыць над палямі

У Беластоцкім павеце існуе некалькі сельскагаспадарчых кааператываў. Адзін з іх ёсць у вёсцы Дарожкі, якая раскінулася непадалёку ад ракі Нарвы. Нядаўна давялося мне пабыць у гэтай вёсцы і пацікавіцца, як жывуць кааператыўшчыкі. І вось іду я праз вёску. Кідаюцца ў вочы прыгожыя, вялікія цагляныя кааператыўныя будынкі. Накіроўваюся да іх. Спыняюся каля млына і гутару з сялянамі.

— Вельмі добра, што маем свой млын, — кажуць яны. Нам не трэба ехаць далёка, каб змалоць на хлеб.

Кааператыўны млын працуе амаль штодзённа і прыносіць не меншыя даходы, чым кааператыўная гародніна.

Непадалёку ад млына знаходзіцца кароўнік, а за ім — свінарнік. Тут мы спаткалі абаровага Карніла Кавальчука, разам з якім агледзелі кароўнік і свінарнік. 24 каровы і вялізны чырвоны бугай спакойна пераджоўваюць ежу, а ў свінарніку раскошна ляжаць 70 толькі што накормленых свіней і парохваюць, калі хто праходзіць па чыстым калідоры іх памяшкання.

— Кожную працу мы імкнемся механізаваць, — кажа абаровы Карніл Кавальчук і з пачуццём гордасці за свой кааператыў паказвае нам, дзе наладжваюцца аўтаматычныя паілкі, дзе знаходзіцца артэзіянскі калодзеж.

Да нас падыходзіць Пятро Матвейчук і ўключаецца ў размову. Разам мы ідзем у кірунку будовы велізарнай цаглянай стадолы. Непадалёку ад яе ўзвышаецца свірак, які ўмяшчае больш 150 тон збожжа.

Пятро Матвейчук паволі закурвае папяросу і пачынае гаварыць.

— У мінулым годзе,— кажа ён, — пералічыўшы на грошы, на кожны працадзень вышла па 40 зл. А шмат нашых кааператыўшчыкаў мела больш 600 працадзён. А ў гэтым годзе ж будзе яшчэ багацейшы працадзень!

Радасцю напаўняецца душа, калі чуеш ад кааператыўшчыкаў такія словы, калі ты ўпэўнены, што няма там галечы, што недахопы не заглядаюць у іх хату.

У кааператыўным садзе, які раскінуўся на 4-ох гектарах, мы сустрэліся з Хведарам Мазурчыкам.

— Ну, як жывеце? З цікавасцю звяртаюся я да яго. — Нічога сабе. Не ведаю, як у гэтым годзе будзе, але ў мінулым я атрымаў 16 цэнтнераў жыта, 12 ц. пшаніцы і 13 ц. аўса. Апрача гэтага — сена, салома, ды свой прысядзібны ўчастак, даход ад уласнай жывёліны і г. д. Адным словам можна някепска жыць.

Мае субяседнікі ў свабоднай і разлунай размове, закранулі вельмі важную справу, а менавіта справу падрастаючага пакалення, якое застаецца на вёсцы.

— Нашым дзецям у кааператыве, — кажуць яны, — будзе забяспечаны быт, хопіць працы і хлеба, ды не будзе патрэбы дзяліцца вузкімі бацькоўскімі загонамі.

Да нашых вушэй даляталі гукі вясёлай баладзяй песні. Усіх захапіла мелодыя. Мы замоўклі.

— Гэта нашыя спявачкі зацягнулі, — сказалі мае спадарожнікі. — Іра Семянчук і Надзя Кавальчук — нашыя запявалы. За імі пяюць усе. Песня гучыць над палямі, як бы апавяшчаючы ўсіх, што тут кіпіць новае жыццё.

Блізіцца вечар. Над вёскай нячутна спускаецца змрок. Ціха, толькі недзе ў далечыні чуецца рокат трактара. Кааператыўны трактарыст Мікола Трахімчук араў поле. Гэты чалавек і кааператыўны шофер і адначасова старшыня сельгаскааператыва.

Як сцвярджаюць кааператыўшчыкі, Мікола Трахімчук мае здольнасці згуртоўваць кааператыўшчыкаў, мабілізаваць іх да новых поспехаў. Яго праца была адзначана нашым урадам. Тры гады таму назад ён быў узнагароджаны медалём дзесяцігоддзя Народнай Польшчы, а ў мінулым годзе Сярэбраным крыжам.

Назаўтра раніцай кааператыўная машына ехала ў Беласток. Кабеты везлі на кірмаш прадукты. Шофер Мікола Трахімчук умела вёў машыну па палявых дарогах. Кабеты дружна зацягнулі «Эх, туманы маі, растуманы...» Неслася песня над палямі Беластоцкага павета.

М. СВАЯК

З жыцця нацыянальных меншасцей у Польшчы

Па закліку Галоўнага Праўлення Украінскага грамадска - культурнага таварыства украінскія гурткі ў жніўні і верасні праводзілі франкаўскія дні. У асяродзях, дзе жывуць украінцы, арганізаваліся вечарыны, наладжваліся лекцыі і гутаркі аб жыцці і творчасці слаўнага украінскага пісьменніка і публіцыста.

* * *

Ужо вышаў 3—4 нумар месячніка чэхаў і славакаў, пражываючых у Польшчы. Месячнік носіць грамадска - культурны характар, багата ілюстраваны. З графічнага боку вельмі ўдачны.

* * *

Нядаўна ў Польшчы была дэлегацыя лэмкаўскіх арганізацый у ЗША.

Ад імя лэмкаўскага камітэта дапамогі ў ЗША, дэлегацыя падпісала з Міністэрствам працы і грамадскай апекі ўмову, паводле якой лэмкі, якія жывуць у Польшчы будуць атрымоўваць матэрыяльную дапамогу ад сваіх землякоў з Амерыкі. (рл)

Пагутарым

Добры дзень, дарагія чытачы!

У мінулым тыдні мы атрымалі некалькі лістоў, у якіх чытачы пытаюцца, калі будзе пабудаваны Дом - Помнік К. Каліноўскага ў Беластоку, які вялікі будзе гэты Дом, у якім месцы будзе пабудаваны. Аўтары ўсіх лістоў адабраюць думку пабудовы такога Помніка, вялікаму герою беларускага народа. І гэта добра.

А цяпер адкажам на пытанні: Грамадскі Камітэт пабудовы Дома-Помніка К. Каліноўскага ў Беластоку запланаваў сваю працу на 5—6 год. За гэты час будзе падрыхтаваны праект Дома-Помніка на суму 10—15 мільёнаў зл. Дом - Помнік будзе стаяць у цэнтры Беластока.

Першыя тры - чатыры гады — гэта зборка добраахвотных складчын і апрацаванне дакументацыі.

Дакладна яшчэ не распрацавана, якія культурныя арганізацыі знойдуць у ім памяшчэнне. Прадугледжваецца, між інш., месца для Беларускага тэатра, музея, калектыва песні і танца. Калі будзе дакладна распрацаваны праект, апішам аб гэтым у «Ніве». Добра было б, каб ужо цяпер, дарагія чытачы, кожны з нас распачаў арганізацыю зборку добраахвотных складчын на так вялікую справу.

Чым больш збярэм залатовак, тым прыгажэйшы будзе наш супольны Дом.

Кастусь Каліноўскі змагаўся за справу народа. Ушануем яго памяць тым, што пабудуем супольна Дом-Помнік у гонар вялікага змагара.

Аб іншых справах пагутарым за тыдзень.

Ваш сябра Міхась.

Вайна 1941 года маланкай праляцела побач Грыбаўцоў і спынілася недзе ў далёкай Расіі. Людзей усхвалявалі гэтыя бурлівыя падзеі. Нядаўняе спакойнае жыццё здавалася настолькі далёкім, быццам яго наогул не было. Вакол панавала бязлітасная акупацыя.

Жыхар вёскі Грыбаўцы Дзімітр Карповіч дзесяткі раз пытаў самаго сябе — што сталася? Чаму так раптоўна?

Няведанне сітуацыі, хаас моцна непакоілі Карповіча. Дзень і ноч ехалі нямецкія танкі, гарматы. У галаву лезлі самыя сумныя думкі, мучылі супярэчлівыя пачуцці.

У Грыбаўцах жылі старэйшыя за Карповіча людзі, якія лепей разбіраліся ў палітыцы і заўсёды ўмелі знайсці параду і падтрымаць добрым словам. Адным з такіх быў Іван Цярэшка, стары дзеяч КПЗБ. Выбраўся аднойчы да яго Карповіч на гутарку.

У хаце Цярэшкі застаў ён аднавяскоўца Навіцкага. Пачалася гутарка аб апошніх падзеях. Чым больш паўставала пытанняў, тым цяжэй было знайсці на іх адказ.

Непадалёку ад Грыбаўцоў знаходзіцца мястэчка Гарадок. Перад вайной слаўным быў гарадоцкі пралетарыят, актыўна дзейнічала там ячэйка КПЗБ. Пасля размовы з Карповічам, Цярэшка і Навіцкі вырашылі навязаць бліжэйшую сувязь з гарадоцкімі камуністамі і даведацца ад іх што-небудзь наконт сучаснай сітуацыі.

Вярнуўшыся ад Цярэшкі, Карповіч доўга не мог заснуць. Недалёка, па шашы, лязгалі калоны фашысцкіх танкаў, дзесьці ў начной цемры гудзелі нямецкія бамбардзіроўшчыкі. Падлажыўшы рукі пад галаву Дзімітр нервова жаваў сцяблінку сена, на якім спаў у гумне. Ад напружанага роздуму шумела ў галаве.

Устаў на досвітку, пазяхнуў раз — другі, пацягнуўся так, што аж косьці затрашчалі. Выцягнуў з-пад страхі вінтоўку, нацэліўся ў нябачнага ворага.

— Яшчэ ранавата, — уздыхнуў і схаваў вінтоўку назад.

Вывеўшы на выган каня, Карповіч толькі яму вядомымі сцежкамі накіраваўся ў Гарадок да Сцяпана Кандрусіка, якога ведаў як камуніста. Хацеў знайсці адказ на думкі, якія не давалі яму спакою.

Разам з Кандрусікам выйшлі ў поле, селі на мяжы. Размова была кароткай. Кандрусік не хацеў нават і слухаць пытанняў. Агульна сказаў, што ён думае аб хуткім маршы нямецкіх войск на ўсход, распытаў Карповіча пра сітуацыю ў Грыбаўцах і растлумачыў, з чаго трэба пачынаць падпольную дзейнасць.

Карповіч даведаўся ад яго, што старыя гарадоцкія камуністы, між іншым, Майсак, Тарасевіч і сам Кандрусік, знаходзяцца ўжо ў нелегальным становішчы і пачынаюць хавацца. Праз некалькі дзён складуць радыёпрыёмнік і, такім чынам будуць мець магчымасць пачуць першыя паведамленні з фронта. Кандрусік папрасіў Карповіча, каб гуртаваў вакол сябе адданых людзей і каб збіралі параскіданую зброю, артылерыйскія снарады і іншую вайсковую амуніцыю. Сказаў, што неабходна падтрымліваць людзей духам. Кандрусік, маючы інфармацыі аб тым, што ў навакольных лясах хаваюцца савецкія афіцэры і салдаты, папрасіў Карповіча, каб пры дапамозе мясцовых людзей аказалі ім дапамогу. Размова з Кандрусікам і першыя ўказанні, што ўжо трэба рабіць, моцна падтрымалі Карповіча. Вырашыў дзейнічаць.

Вярнуўшыся з Гарадка, у той жа вечар Карповіч паведаміў Уладыславу Навіцкаму, Сяргею Ігнацюку і яшчэ некалькім хлопцам, каб прыйшлі на выган за вёску. Цяжка было, але паўтарыў усё, што аб вайне і іншых справах расказваў яму Кандрусік. Хлопцы слухалі з цікавасцю. Набіралі ахвоты да падпольнай дзейнасці. Вырашана было, што кожны на сваю руку будзе збіраць зброю і іншае вайсковае абсталяванне, пастараюцца раздабыць цывільнае адзенне для хаваючыхся па лясах савецкіх афіцэраў і салдат. Пастаноўлена было таксама, што па адным або двух з хаваючыхся возьмуць кожны да сябе і пастараюцца знайсці ім працу.

Мінула некалькі дзён. Параскіданая каля шасэ зброя пачала таемна знікаць. Хлопцам з Грыбаўцоў удалося наладзіць сувязь з хаваючыміся пятнаццацю афіцэрамі. Атрымалі яны цывільнае адзенне і працу на гаспадарках.

Была ўжо створана нямецкая адміністрацыя.

У недалёкім Гарадку спынілася жандармерыя, прыехаў амтскамісар, з'явіліся шпікі і даносчыкі. На дзвярах і хатах былі расклеены абвяшчэнні, якія заклікалі людзей здаваць зброю і паведамляць уладам аб хаваючыхся ў лясах. Хто не падпарадкуецца распараджэнням, чакаў расстрэл. Аколіцу ахопліваў фашысцкі закон.

Камуністы з Гарадка — Сцяпан Кандрусік, Аляксандр Майсак і Язік Тарасевіч, а таксама Кастусь Кізляк з Меляшкоў — пачалі хавацца. Перш прабывалі на дрыгве, каля Гарадка. Удалося ім сабраць радыёпрыёмнік і час-ад-часу слухаць паведамленні аб становішчы на фронце.

Карповіч утрымліваў з імі сталую сувязь, атрымліваў новыя заданні. Меў даручэнне навязаць кантакт з былымі актывістамі ў Скраблях, Баброўніках, Крушынянах і іншых вёсках. Людзям у гэтых вёсках расказваў франтавыя паведамленні і падрыхтоўваў іх для доўгай і цяжкай барацьбы супроць ворага.

На падставе даносаў ад вярбаваных жандармерыяй шпікаў пачаліся па вёсках арышты камуністычных дзеячоў. Ад варожых куль загінулі першыя ахвяры фашысцкага тэрору.

Хаваючымся з Гарадка камуністам небяспечна стала падтрымліваць сувязь з сем'ямі. Недалёкія балоты болей не маглі быць надзейным сховішчам. Вырашылі перайсці ў лясы.

Карповіч атрымаў заданне паведаміць некаторым людзям аб пагражаючай небяспецы і ўказаць ім мейсца знаходжання хаваючайся ў лясах групы. Гарадоцкія камуністы дбалі аб тым, каб іх група павялічылася. Праз пэўны час да Кандрусіка і іншых далучыўся Уладзімір Карпюк са Страшава і некалькі савецкіх воінаў, што хаваліся ў аколіцы. Такім чынам, каля Гарадка ўзнік зародак партызанскага атрада. Карповіч з'яўляецца актыўным сувязным гэтай групы. Атрымлівае заданне сістэматычна пашыраць сетку сувязных.

(Працяг у наступным нумары)

Радыёперадачы на беларускай мове

Ой рэчанька, рэчанька...

Кожную пятніцу першыя акорды папулярнай беларускай народнай песні «Рэчанькі» цымбальнымі гукамі дабіваюцца права грамадзянства для радыёперадач беластоцкага радыё на беларускай мове. Я не памыліўся, калі ўжыў слова «дабіваюцца», бо хоць ужо гэтых радыёперадач было пятнаццаць і адбываюцца яны рэгулярна ад 13 чэрвеня г. г., аднак гэта мала, каб можна было аб іх гаварыць як аб нечым склаўшымся. Гэта зусім не значыць, што яшчэ зарана ацэньваць перадачы беластоцкага радыё на беларускай мове. Не, але трэба да іх падыходзіць як да эксперыменту і гаварыць аб тым, што магло б прычыніцца, каб гэты эксперымент як найлепш прайшоў выпрабаванні.

Калі мы хочам нешта ацаніць, перш за ўсё ставім перад сабой пытанне: «Для чаго гэтая рэч прызначана, якую ролю яна павінна выконваць у нашым жыцці?» Зробім гэта і ў даным выпадку.

«Радыёперадачы беластоцкага радыёвяшчання на беларускай мове ставяць сваёй задачай азнаямленне слухачоў з рознымі праявамі культурнага жыцця беларускага насельніцтва» — гаварылася ў першай уводнай перадачы. І далей: «Адлюстроўваючы розныя бакі культурна - асветнай працы сярод беларусоў, прысвецім належную ўвагу традыцыям польска - беларускіх адносін ў мінулым, якія ў многіх галінах былі вельмі моцнымі».

Вось гэтыя сцвярджэнні і павінны быць меркай у нашай ацэнцы.

Як у адной, так і ў другой заяўцы падкрэсліваецца рознабаковасць адлюстроўвання як культурнага жыцця, так і традыцый. Заяўкі заслугоўваюць нашай падтрымкі і трэба толькі пажадаць рэдакцыі радыёперадач на беларускай мове, каб правільны напрамак знайшоў як найхутчэй прымяненне ў практыцы. Датыхчасовыя радыёперадачы, нажаль, грашаць аднабаковасцю.

Ужо першае знаёмства з праграмай датыхчасовых перадач дазваляе зрабіць вывад, што перадачы роблены за рэдактарскім сталом, без выезду за межы Беластока. Такая практыка не можа даць жаданых вынікаў і, ясна, не азнаёміць слухачоў з рознымі праявамі культурнага жыцця беларускага насельніцтва.

Калі мы хочам дасягнуць мэты, трэба не толькі рабіць інтэрв'ю з адказнымі дзеячамі БГ-КТ, але і пагутарыць з селянінам, не толькі даваць песні ў выкананні дзяржаўных хораў, але і паказаць мастацкую самадзейнасць нашых гурткоў. А як цікава было б паслухаць народных спевакоў, якіх у нашых вёсках хоць адбаўляй.

А ці не цікава было б слухачам паслухаць, побач з вершамі класікаў, вершы нашых паэтаў з Беласточчыны (тым больш, што і самі аўтары пад рукою і нядрэнна было б, каб і яны сустрэліся з радыёслухачамі).

А то слухаеш і грэшныя думкі лезуць у галаў: «Бедныя мы, пакрыўджаны Богам і людзьмі», як сказаў бы паэт. Нічога тады не застаецца, як аддацца меланхоліі і ўслед за пазыўнымі радыёперадач на беларускай мове зацягнуць панура: «Ой, рэчанька, рэчанька, чаму ж ты не поўная...»

Дарэчы, пазыўныя лабраныя трапна («Рэчанька» паходзіць з-пад Нараўкі), толькі мо' выконваецца вельмі расцягнута, асабліва першыя гукі.

Калі мы ставім перад сабою заданне адлюстроўваць жыццё беларускай меншасці ў Польшчы, дык будзем паслядоўнымі, будзем звяртаць на гэта ўвагу. У датыхчасовых перадачах у асноўным гаварылася аб беларускай культуры наогул. Гэта віпаць і ў артыкулах і ў «Нашым каляндары». Ясна, што такія перадачы лягчэй рабіць, але варта паклапаціцца, каб было інакш.

Калі чуеш перадачу на тэму «Дасягненні беларускай савецкай музыкі», то міжволі хочацца паслухаць гэтую музыку. Здавалася б, радыё найлепш з гэтым можа справіцца. А чулі мы толькі словы аўтара артыкула і ніводнага музычнага акорда. Гэта самае можна сказаць і аб цэлай перадачы, прысвечанай Манюшцы. Нельга так.

Зразумела, што 15-мінутная перадача, да таго яшчэ ў форме «магазіна», мае свае штыўныя рамкі. Трэба ўсяго даць па крысе. Аднак, нягледзячы ні на што, тэматыка Беласточчыны патрабуе больш месца. Гэта мае важны выхаваўчы аспект, на які, здаецца, рэдакцыя мала звяртае ўвагі.

Калі ідзе рэч аб паказе традыцый, то дагэтуль выступаюць яны толькі ў галіне культурнай. Не трэба абмяжоўваць нашай гісторыі, тым больш, што яна сапраўды багатая, як ранейшая, так і новая. Асабліва апошняя. Жывыя помнікі гэтай гісторыі сярод нас і варта аддаць ім належную пашану.

Урэшце, варта было б паставіць пытанне: «Да якога асяроддзя слухачоў адрасуем нашы перадачы?» Гэта ж мае немалое значэнне пры апрацоўцы праграмы. З датыхчасовых перадач я выношу такое ўражанне, што яны накіраваны да беларусоў наогул і што гэтыя слухачы ставяцца ў даволі кампрамітуючым становішчы: нехта мог бы нават зрабіць вывад, што яны ўключаюць радыёпрыёмнікі толькі тады, калі пачынаюцца радыёперадачы на беларускай мове. Бо як інакш можна думаць, калі тая самая станцыя пяць мінут таму назад транслірує выступленне «Мазоўша», і песні гэтага таленавітага калектыву чуем і ў перадачы для беларусоў.

Трэба з большай павагай адносіцца да сваіх слухачоў. Тым больш, што яны (вар.а мець на ўвазе) у асноўным жыхары Беластока, і патрабавальнасць іх даволі высокая. Малы абсяг дзейнасці беластоцкай радыёстанцыі і абсурдная пастанова цэнтральных улад радыёвяшчання, паводле якой радыёвузлы маюць права ўключацца толькі на першую праграму (перадачы на беларускай мове, як і наогул беластоцкія перадачы працуюць на другой праграме), не даюць магчымасці слухаць перадач з Беластока нашай вёсцы і гэта самы адмоўны бок беластоцкіх радыёперадач, якія не могуць ахапіць асноўнае асяроддзе беларускага насельніцтва.

Аднак, не гледзячы на ўсё радыёперадачы на беларускай мове адыгрываюць станоўчую ролю і заслугоўваюць на ўсеагульную падтрымку.

РЫГОР ЛЯСУН

Палявы цырульнік

Што Сяргей Семянюк з Райска ў Бельскім павеце, вялікі майстра ў цырульных справах, я чуў неаднойчы, будучы ў Райску.

— Ніхто так не падстрыжа, як Сярожа, — сцвярджаюць аднавяскоўцы.

Мо' таму, кожнай нядзельнай раніцай у Сярожавай хаце поўна і кавалераў і жанатых.

Аднойчы ішоў я палявой сцежкай з Райска на чыгуначны прыпынак. Была нядзельная раніца. Я спяшаў на цягнік. І вось убачыў такі малюнак. Сярожа Семянюк пасвіў кароў. На мяжы роўненькім радочкам сядзела некалькі чалавек. Побач ляжалі веласіпеды. Сярожа, трымаючы пад пахай доўгую пугу, падстрыгаў аднаго са сваіх кліентаў, бокам пазіраючы на пасучыхся кароў.

Я пашкадаваў, што не было са мной майго сябра — фотарэпарцёра. Сапраўды гэта быў бы арыгінальны, фотарэпарцёрскі здымак, які рэдка сустрэнеш.

(вб)

У суботу 27 верасня ў Элку адкрыты новапабудаваны помнік паэту М. Кайцы.

На здымку: дэлегацыя камсамольскай моладзі з Гродна ў час складання кветак пад фота — М. К

Некалькі слоў аб вучнёўскіх кааператывах

Ужо нейкі час прыкмячаецца верыфікацыя вучнёўскіх кааператываў. Задачай гэтых кааператываў з'яўляецца выпрацоўванне характару моладзі, зацікаўленне яе гаспадарчым жыццём, выпрацоўванне належных адносін чалавека да чалавека, да грамадскасці і працы.

Праца ў вучнёўскім кааператыве навучае моладзь тэхніцы, як весці гандлёвыя пункты, як маніпуліраваць грамадскімі грашыма, выпрацоўвае арыхтацыю і рашучасць у справах гаспадарчага характару. Аднак без маральнага боку кааператыў не выканае свайго задання. Арганізаванне кааператыўнасці для вучняў, звяртаючы ўвагу толькі на практычны бок, можа выклікаць імкненне прыбытку, яны могуць прывыкнуць выкарыстоўваць сваіх сяброў.

Умела арганізаваны кааператыў, падзелены на паасобныя секцыі, якія павінны выконваць паасобныя функцыі, уключыць усіх членаў у планавую, калектыўную працу. Неабходна праводзіць сходы секцый, як і плянарныя пасяджэнні, на якіх прывучаць моладзь выступаць у спрэчках, публічна выказвацца на нейкую выбраную тэму, вучыць яе ўмела дыскутаваць. Праца ў секцыі разбуджае ініцыятыву, выпрацоўвае крытычны погляд.

Школьны кааператыў павінен весці гандлёвыя і культурна - асветныя аддзяленні. Моладзь наша мае грамадскі інстынкт. Трэба яго так выпрацаваць, каб быць упэўненым, што яна оудзе лічыць сваім абавязкам служыць грамадству.

Моладзь павінна зразумець, што кааператыўнасць вядзе да ўдзелу ў пабудове агульнага дабрабыту і культуры. У гэтай галіне шырокія магчымасці мае культурна - асветная секцыя. Яна павінна распаўсюджваць літаратуру, арганізаваць дыскусіі над пытаннямі, распрацаванымі ў кааператыўных часопісах, знаёміць з працай перадавых кааператываў, прыцягваць новых членаў, выкарыстоўваючы да гэтага актыўных членаў — інструктараў кааперацыі, якія веды свае хочуць перадаць вучням.

Іншая задача кааперацыі ў агульнаадукацыйных ліцэях, а іншая ў прафесіянальных школах, дзе засваенне ведаў як практычных, так і тэарэтычных з галіны кааперацыі дае магчымасць арганізаваць кааператыў паралельна з прафесіяй. Моладзь агульнаадукацыйных ліцэяў мае схільнасць да кааператыўнай працы ў такіх прафесіях, якія выбярэ сабе пасля заканчэння сярэдняй школы, якія акажуцца карыснымі і ў вышэйшых навучальных установах.

З моладдзю агульнаадукацыйных ліцэяў звязана яшчэ адна вельмі важная праблема, менавіта тое, што значны працэнт абсальвентаў не пападае ў вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Вельмі цікавы артыкул быў змешчаны на старонках часопіса «Новая Школа», у якім гаворыцца аб выніках анкеты, накіраванай 87 абсальвентам лодзскіх школ, якія былі не прыняты ў вышэйшыя навучальныя ўстановы. У выніку таго павінны былі шукаць сабе працу. Некаторыя пры дапамозе аддзела працоўнага забеспячэння, большасць у выніку знаёмства. 69 працэнтаў абсальвентаў працуюць разумова, 31 працэнтаў — фізічна. У е яны лічаць сваю працу толькі часовай, многія моцна расчараваны. Гэткая з'ява характэрна для ўсіх агульнаадукацыйных ліцэяў. Заўсёды нейкая колькасць абсальвентаў, маючых на руках атэстаты сталасці, па тых ці іншых прычынах не паступае ў вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Але штораз больш развіваецца кааперацыя. У выніку развіцця кааператыва аднаго тыпу, наступае развіццё кааператыва іншага тыпу. Затым узнікае патрэба арганізаваць новыя паслуговыя кааператывы. Чым больш развіваецца культура, тым больш развіваецца кааперацыя.

Цяпер, пры сацыялізме, перад кааперацыяй як горада, так і вёскі стаяць вялікія перспектывы. Патрэбны новыя кваліфікаваныя кадры працаўнікоў. Кааператыўны друк шмат піша аб неабходнасці арганізавання курсаў для абсальвентаў. Такім чынам, павялічыцца лік культурна-асветных работнікаў. Моладзь, пакідаючая сярэднія школы, мае адпаведныя веды і здольнасць самастойна думаць. Патрэбна ёй толькі спецыялізацыя, якую можна здабыць на курсах. Курсы знаёмяць з гісторыяй, тэорыяй і практыкай у галіне кааперацыі, эканомікай мясцовасці, структурай мясцовага самакіравання, з заданнямі асветы і падставовымі ведамі, звязанымі з характарам працы. Курсы гэткія з'яўляюцца вельмі патрэбнымі і карыснымі.

М. ПАЦЭВІЧ

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны.

РАМАНЕЦ *

Гэй, у полі крынічанька,
У ёй халодна вадзічка.
Там Раманец валы пасе,
Кацярына воду нясе.

Стаў Раманец жартаваці,
З вядра воду выліваці.
Ой, Раманец, маё сэрца,
Пакінь вады хоць вядзерца.

Ой, Раманец, Раманіку,
Пусці мяне да даміку.
Я не родну маму маю —
Будзе біці, добра знаю.

Будзе біці і ругаці,
Шчэ й шэльмоюназываці.
— Дзе ж ты, шэльма, бавілася,
Як вячэра варылася?

Дзе ж ты, шэльма, прастаяла,
Што й вячэра кісла стала?
— Прыляцелі гусі з броду,
Памуцілі ў рэчцы воду.

Пакуль вада чыста стала,
Я з Раманам прастаяла.
Табе, маці, прызнаюся,
Што з Раманам кахаюся.

Ён высокі, а я нізка
Будзе пара з нас тай блізка.
Ён багаты, а я бедна
Будзе пара адпаведна.

Запісана ў вёсцы Габяты ад Соні Вайцешук

Запісала ВЕРА ЛЯЎЧУК

*) Песня гэтая вядомая і ў іншых раёнах Беласточчыны. Мне (В. Л.) вядома, што яна амаль таксама спяваецца ў Бельскім павеце (вёскі Войшкі. Плёскі)

Што такое летаргічны сон?

Ёсць розныя формы і праяўленні нармальнага і хваравітага сну. Здаровы дарослы чалавек амаль трэцюю частку свайго жыцця трэціць на сон. Ён жыццёва неабходны. Нармальны сон суправаджаецца змяненнем амаль усіх важнейшых функцый арганізма: страчваецца свядомая сувязь з акаляючым. «Засынае» спачатку зрок, пачуццё дотыку, потым смак, органы нюху, слых, зніжаецца абмен рэчываў, падае тэмпература цела, паніжаецца крывяны ціск, дыханне робіцца больш рэдкім і глыбокім.

Вядомы таксама лячэбны сон (пад уплывам снатворных) і наркатычны сон, звязаны з удыханнем пары эфіру. Можна выклікаць таксама сон пры дапамозе спецыяльных відаў электрычнага току (электрасон і электранаркоз). Можна аснуць і пад уплывам слоўнага ўнушэння. Гэта — гіпноз.

Які ж фізіялагічны механізм нармальнага сну ў чалавека?

Дзейнасць чалавека ўдзень звязана з узбуджэннем розных участкаў галаўнога мозгу (асабліва яго верхняга аддзелу — кары). Ноччу ўзбуджэнне ў гэтых пунктах змяняецца тармажэннем, якое пашыраецца па ўсёй кары і ахоплівае больш нізка размешчаныя аддзелы цэнтральнай нервовай сістэмы. Узбуджэнне абавязкова павінна змяніцца разлітым тармажэннем (пераходзіць у сон), бо інакш гэта пагражае гібеллю самой нервовай клетцы. Таму вялікі рускі фізіёлаг акадэмік І. П. Паўлаў назваў соннае тармажэнне — ахоўным. Яно з'яўляецца таксама і гаючым, бо можа аднаўляць нармальную функцыю рэзка знясіленых (захварэўшых) нервовых клетак.

У затарможанай клетцы, трэба меркаваць, узмацняюцца аднаўленчыя працэсы. Глыбіня тармажэння кары і ступень уцягнення ў гэты працэс іншых аддзелаў мозгу могуць быць рознымі. Агульнае разлітае тармажэнне ўсяго галаўнога мозгу выклікае спакойны глыбокі сон — без слоў і міжвольных рухаў.

Пры некаторых захворваннях нервовай сістэмы могуць мець месца асобыя віды хваравітага сну. Пры наркалепсіі (раптоўны прыступ санлівасці) цяга да сну бывае настолькі моцнай, што чалавек не можа яго пераадолець і засынае (звычайна на некалькі мінут) пры любых умовах, нават у час яды, размовы або работы. Пры адной з форм запалення мозгу (эпідэмічны энцэфаліт), якую няправільна іншы раз называюць «соннай хваробай», таксама сустракаецца павышаная санлівасць, і чалавек можа спаць некалькі сутак і нават тыдняў. Аднак такі сон нагадвае нармальны, і хворы з гэтага стану даволі лёгка выводзіцца (на кароткі тэрмін), напрыклад, для прыёму ежы.

Нарэшце вядомы яшчэ адзін від сну — летаргічны. Пад летаргіяй разумеюць такі хваравіты стан, калі чалавек іншы раз надоўга (ад некалькіх гадзін да некалькіх сутак і нават тыдняў) засынае глыбокім сном, пры якім жыццёвыя працэсы рэзка прыгнятаюцца: пульс ледзь адчуваецца, дыханне робіцца павярхоўным і ледзь прыкметным, скура — бледнай і халоднай. Такія хворыя не рэагуюць на знешнія ўздзеянні і ляжаць зусім нерухома — як мёртвыя. Недарма летаргічны сон называюць іншы раз станам уяўнай смерці і «малога жыцця». У больш частых і лёгкіх выпадках летаргіі назіраецца толькі нерухомасць чалавека з расслабленай мускулатурай і закрытымі вачыма.

Калі летаргічны сон зацягваецца на доўгі час, хворы час-ад-часу прасыпаецца для прыёму ежы або глытае ежу, калі яму яе падносяць. Прытомнасць пры летаргіі нярэдка поўнасцю захоўваецца, і хворыя ўспрымаюць усё, што адбываецца вакол іх, але пазбаўлены пры гэтым магчымасці рабіць якія небудзь рухі.

Мне асабіста вядомы выпадак, калі адна студэнтка ўпала ў летаргічны сон (на некалькі дзён) пад уплывам дрэннай адзнакі на экзамене. І. П. Паўлаў сам быў сведкам «абуджэння» аднаго хворага, які хварэў кататанічнай формай шызафрэніі з наяўнасцю спападобнага стану. Дваццаць два гады гэты хворы ляжаў у бальніцы сапраўдным «жывым трупам», без малейшага адвольнага руху, без адзінага слова. Кармілі яго праз зонд. У шэсцьдзесят год ён пачаў рухацца, хадзіць, сам пачаў есці і размаўляць. Аб прайшоўшым ён расказваў, што ўсё разумеў, але адчуваў страшэнную неадольную цяжкасць у мышцах. Таму ён не рухаўся, не еў, не размаўляў.

У сувязі з летаргіяй да гэтага часу яшчэ маюць месца фантастычныя размовы аб уяўна памёршых, аб дачасна пахаваных, аб «уваскрасаючых» мерцвяках, сказанні аб «спячых прыгажунях» і г. д. У сапраўднасці ж медыцына не ведае ніводнага выпадку, калі б летаргіка ўрач палічыў за памёршага, бо ўрачы маюць дастатковыя магчымасці для ўстанаўлення бясспрэчных адзнак смерці (трупныя плямы, мышачнае акачаненне, тэмпература цела, нервова мышачная электраўзбуджальнасць, рэнтгенаскапія аслабленых сэрцабіенняў і г. д.).

Такім чынам летаргію сучасная навука разглядае, як асобны від вельмі працяглага і глыбокага сну, іншы раз з рэзкім прыгнечаннем усіх жыццёвых функцый. Такі цяжкі стан назіраецца вельмі рэдка і сустракаецца звычайна ў людзей з рэзка аслабленай і лёгка знясільваючайся нервовай сістэмай (пры істэрыі, агульным нервовым знясіленні, пасля вельмі моцных хваляванняў, пасля цяжкіх родаў і г. д.). Выклікаецца летаргічны сон незвычайнымі і вельмі моцнымі («звышмоцнымі») для данай нервовай сістэмы ўздзеяннямі і абумоўлены ён своеасаблівай («ахоўнай») рэакцыяй нервовай сістэмы, якая носіць назву запрададзельнага (вельмі моцнага) і разлітага тармажэння, што распаўсюджваецца на кару галаўнога мозга і ніжэй ляжачыя аддзелы.

Д. МАРКАУ
прафесар, акадэмік АН БССР

Цікавая архітэктура

У сталіцы Нарвегіі — Осла пабудаваны вось такі шматпавярховы дом. У сярэдзіне гэтага дома на сценах малюнкі Пікаса.

Агранoм раіць

Грам. Міхалоўская з Гайнаўскага павета пытае: «Як квасіць яблыкі?»

Дарагая чытачка! Гэты спосаб пераховування яблык яшчэ мала вядомы, аднак варта так іх пераховуваць, таму што квашаныя яблыкі смачныя і можна датрымаць іх да вясны.

З выпрабаваных разнавіднасцей яблык найлепшыя да квашэння «антонаўкі» і «глягароўкі». Яблыкі да квашэння павінны быць здаровыя, непашкоджаныя, сярэдняй або малой велічыні.

Падрыхтоўваючы яблыкі да квашэння, трэба добра іх вымыць і зллажыць у вялікі слоік або ў бочку. На дно пасуды і на верх яблык кладзем добра вымытае лісце вішні, або парэчак. Калі яблыкі квасім ў бочцы, тады на верх іх закладаем верхняе дно і праз зробленую адтуліну заліваем зверху астуджаным растворам, які робім такім чынам:

рацэпт раствору на пасуду ў 30 літраў:

гатаванай вады — 15 літраў, кухоннай солі — 175 грам, цукру — 150 грам, жытняй мукі — 175 грам, лісця чорнай парэчкі або вішні — 250 грам.

Соль і цукар распускаем у гарачай вадзе, муку трэба развесці ў невялікай колькасці халоднай вады і змяшаць разам. Дададаная мука прыспяшае квашэнне. Калі раствор пры заліўцы асядзе на дно, даліваем яго да верху пасуды. Яблыкі, квашаные ў слоіку, прыкладаем зверху дэнкай, прыціскаючы яе каменем, каб яблыкі не вышлі на верх.

Грам. Ляшук з Сямяціцкага павета пытае: «Ці можна нішчыць пустазелле цяпер восенню на азімых раслінах?»

Паважаны чытач! Пустазелле на азімых раслінах, асабліва на жыце і азімым ячмені, можам знішчыць, апырскваючы расліны плынам 2,4 Д (Pielik Dikonirt). Апырскваць можам тады, калі збожжа пачне разрастацца, пры дзённай тэмпературы не ніжэй, чым 10° С. Зімовай пшаніцы нельга апырскваць на зіму.

Апырскванне збожжа восенню мае вялікае значэнне, таму што знішчае не толькі пустазелле, але таксама шкоднікаў і хваробы, якія на ім зімуюць. Дзякуючы апырскванню, вясною выступае значна меншае насіленне хвароб і шкоднікаў. Сродкі да апырсквання можам купіць у гмінных каапературах (ГС) або пры дапамозе сельскагаспадарчых гурткоў. Сяляне, якія не маюць апарату да апырсквання, могуць падпісваць умову з ПОМ-ам на выкананне апырсквання. Калі каму будзе цяжка правесці апырскванне зімовых раслін, трэба звяртацца да павятовага агранома «Кварантаны і аховы раслін» пры павятовых сельскагаспадарчых праўленнях.

Апырскванне трэба праводзіць, беручы раствору 2,4 Д 2 кг на 1 гектар.

В. МІРОН

Беларускі народны танец

(Працяг са стар. 3)

танцы, гульні, скокі цераз гарэўшыя кастры, гаданне дзяўчат на вянках, кінутых у рэчку.

Пераасэнсаваннем купальскіх карагодаў з'яўляецца гульнёвы карагод «Вяночкі».

ГУЛЬНЁВЫЯ ТАНЦЫ

Вялікую цікавасць уяўляе сабой група танцаў гульнёвага характару. Трэба сказаць, што на гэтыя танцы мелі ўплыў кірмашныя балаганныя прадстаўленні рамеснікаў і скамарохаў, у іх трапна падкрэсліваліся і смела высмейваліся адмоўныя бакі быту і рысы характару людзей. Народ любіў такія танцы за выразнасць і смеласць думкі, за яскравае выкананне.

Са старынных гульнёвых танцаў вельмі цікавы: «Я малешанькі». У ім з вялікім народным гумарам паказаны упартая жонка і пакорны муж. Танец «Па лужках, лужках» мае любоўны характар. Цярэшка», «Зязюленька» танцаваліся ў калядныя вечары ў хатах.

ЧАРОТ

Адным з найбольш старынных беларускіх танцаў з'яўляецца танец «Чарот». Шэлест і прыгожае калыханне чарота будзілі ў народзе пачуцці, якія і знайшлі свае адлюстраванне ў танцы.

Здаўна ў танцы чаргуюцца між сабой дзве формы — павольная карагодная і хуткая, скочная.

Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР А. Рыбальчанка апрацаваў своеасаблівую пастаноўку гэтага танца. У яго пастаноўцы «Чарот» уяўляе сабой гульнёвы харэаграфічны абразок, збудаваны на народным беларускім танцы.

Група дзяўчат танцуе старынны беларускі танец «Чарот». Гэтая частка танца ідзе ў павольным тэмпе. Хаваючыся ад нахабных юнакоў, з'яўляецца новая група задорных дзяўчат, якія хаваюцца сярод танцуючых. Тэмп танца робіцца хутчэйшым. Дзяўчаты, якія танцавалі спачатку, як бы не ўдзельнічаюць у гульні. Яны танцуюць свой танец (яны ж чарот), адначасова закрываючы сваіх сяброўак ад хлопцаў.

Хлопцы хочуць знайсці дзяўчат, ды ім перашкаджае «чарот» (дзяўчаты). Тады кемлівыя хлопцы «скошваюць» яго і знаходзяць сваіх сяброўак. Пачынаюцца вясёлыя скокі моладзі.

ТАНЦЫ ЗЕМЛЯРОБЧЫЯ, РАМЕСНІЦКІЯ, ТРАДЫЦЫЙНЫЯ, КАДРЫЛІ

Немалую групу складаюць танцы, у якіх паказаны працэсы працы як земляробчай так і рамесніцкай. Гэта такія, як: «Касары», «Лянок», «Канапелькі», «Кросны», «Бульба», «Шавец», «Таўкачыкі». У апошнім паказан працэс таўчэння зерня для атрымання круп. Новыя танцы (узніклі пасля рэвалюцыі) такога ж характару напрыклад, «Малацілачкі», «Млынок», «Калгасныя садаводы».

З традыцыйных танцаў найбольш папулярныя «Лявоніха», «Крыжачок», «Мяцеліца», «Мікіта», разнародныя полькі і кадрылі, напрыклад, кадрыль «Ляткоўская», запісаная ў вёсцы Лляткі, Гродзенскай вобласці, кадрыль «Смаргонская», запісана ў вёсцы Шутовічы Магілёўскай вобласці. Гэтыя танцы ўвасобілі ў сабе лепшыя рысы характару беларускага народа. Іх па праву можна назваць класікай беларускага народнага харэаграфічнага мастацтва.

Для беларускай харэаграфіі характэрны масавыя парныя танцы. Сольныя і сольныя парныя танцы спатыкаем рэдка. Да іх можна аднесці: «Польку», «Бульбу», польку «Янка», «Бычок», «Крыжачок». Некаторыя пастаноўшчыкі і гэтыя танцы апрацоўваюць як масавыя.

У кампазіцыі беларускіх танцаў нельга не прыкмеціць сувязі з арнаментам беларускіх вышывак і ткацтва. На вышытых ручніках, падсцілках мы можам убачыць кругавыя, крыжавыя, простыя, зігзагападобныя лініі, якія народ арганічна ўносіў у малюнкі танцаў.

У старыну народ танцаваў пад спеў. Потым, з развіццём народна - інструментальнай музыкі, суправаджэнне танцаў перайшло на музычныя інструменты, якія выконвалі мелодыю, а выціснулі словы і разам з тым і тэкст песні.

ЗАКЛЮЧНАЕ СЛОВА

А на заканчэнне дарэчы будзе радзгледзіць рэпертуар беларускай народнай танцавальнай творчасці нашых мастацкіх самадзейных калектываў. Я маю на ўвазе беларускія калектывы ў Польшчы (прафесіянальных у нас няма).

Трэба па шчырасці сказаць, што нашыя мастацкія калектывы параўнальна мала месца ў сваіх праграмах і сваёй працы адводзяць беларускім танцам. Я б аднак сказала, што гэтыя калектывы самі не вінаваты ў цэласці за такое становішча.

Мастацкія танцавальныя калектывы моцна церпяць з прычыны не недахопу (як агульна прынята гаварыць) матэрыялу, але з прычыны таго, што зусім няма ані інструкцый ані інструктараў у гэтай галіне.

Маючы на ўвазе асабліва клапатлівую сітуацыю беларускіх танцавальных калектываў з рэпертуарам і спецыялістамі ці не варта было б сур'ёзна падумаць, як быць у гэтай справе.

Справа спецыяльнага курса для кіраўнікоў танцавальных груп таксама, па - мойму, актуальная.

Зараз нашыя калектывы выконваюць пераважна Лявоніху» (у розных варыянтах), часам «Крыжачок», бьгў, здаецца, адзін выпадак «Бульбы» і... усё.

А чаму ж, калі нашым заданнем папулярызаваць беларускую культуру, не імкнуцца ўсімі сіламі павялічыць рэпертуар беларускага танцавальнага мастацтва танцамі: «Мікіта», «Юрачка», полькай «Янка», «Вяночкі», «Лянок», «Чарот», «Мяцеліца», «Таўкачыкі», «Канапелька», «Млынок», «Бычок», «Жыта», разнастайнымі кадрылямі і карагодамі!

Апрац. ЖЭНЯ ДУБОК

З жыцця БГ-КТ

«Максім Перапеліца»

У суботу, 20 верасня, Гарадскі Аддзел БГ-КТ у Беластоку наладзіў дэманстрацыю мастацкага савецкага фільма — «Максім Перапеліца». Сеанс адбыўся ў клубе Галоўнага Праўлення БГ-КТ на вул. Маніфеста Ліпнёвага 25.

*

У панядзелак, 22 верасня, адбылася нарада актыву Гарадскога Аддзела Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку. На парадку дня стаялі два пытанні: справа пашырэння падпіскі «Нівы» у горадзе і справа вярбоўкі новых членаў Таварыства.

*

У Новай Волі паўстаў гурток Беларускага грамадска - культурнага таварыства, які налічвае ўжо 13 членаў. 14 верасня адбылося першае пасяджэнне выбранага на агульным сходзе праўлення гуртка.

Старшынёй праўлення з'яўляецца настаўнік мясцовай пачатковай школы Васіль Мядзвецкі, сакратаром праўлення — Людміла Астравецкая і касірам — Мікола Гайдук. Выбранае праўленне з'яўляецца таксама і адказным за існаванне і развіццё ўсім вядомага вясковага мастацкага калектыву.

*

21 верасня ў Новай Волі (Беластоцкі пав.) мясцовы драмгурток ставіў п'есу Янкі Купалы «Паўлінка». На спектаклі прысутнічала каля 100 асоб. Гледачы былі вельмі задаволены выкананнем знаёмых артыстаў.

Пасля спектакля Праўленне Гуртка БГ-КТ у Новай Волі ахвяравала 20 экземпляраў «Нівы» сваім сімпатыкам. Ад імя гледачоў з падзякай выступіў Мікола Палоцкі.

Беларуская кніжка
здабывае любоў у чытача

Мінулай зімою Кацярына Ярашэвіч — настаўніца пачатковай школы ў Новаберазове (Гайнаўскі павет) — правяла дыскусійны вечар па беларускай літаратуры. Нажаль, пакуль што ён з'яўляецца першым і апошнім...

Аднак невялікая колькасць кніжак на беларускай мове ў мясцовай бібліятэцы мае ўжо сваіх сталых чытачоў. Як не дзіўна, але гэтымі чытачамі з'яўляюцца людзі пераважна старэйшыя ўзростам. Між іншым, шмат прачытаных беларускіх кніжак на сваім конце маюць Андрэй Мароз і Іван Красько.

Такім значным аб'ектам, як Новаберазова, павінен зацікавіцца Павятовы Аддзел Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Гайнаўцы. Тут у добрым памяшканні мясцовай бібліятэкі трэба сістэматычна арганізоўваць дыскусійныя вечары над беларускай кніжкай, «Нівай», і інш. Здаецца, цяжкім будзе толькі пачатак. (ся)

Нявыкарыстаныя разервы ў Дуброўскім павеце

У Дуброўскім павеце ёсць многа гліны, якая дагэтуль яшчэ зусім не выкарыстоўваецца. У павеце ўсяго дзве цагельні і адна кафлярня.

У 1959 г. за дзяржаўныя грошы будзе пабудавана цагельня ў Новай Волі, якая штогод будзе выраблянь 9 мільёнаў штук цэглы.

Выпрадукаваная цэгла будзе выкарыстоўвацца на патрэбы мясцовага (пераважна вясковага) будаўніцтва. Незалежна ад таго ў Дуброўскім павеце павінны будаваць цагельні таксама і індывідуальныя вытворцы.

(аа)

Вечарына

Праўленне Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку наладжвае масавую вечарыну, якая адбудзецца ў суботу (18-X) у 20 гадзін у клубе Раёна дзяржаўных лясоў, вул. Ліповая 42.

У праграме — гутарка аб беларускім нацыянальным герою Кастусю Каліноўскім, выступленне эстраднага калектыву Гарадскога Аддзела БГ-КТ і танцавальная музыка да раніцы. Буфет з гарачымі блюдамі на месцы. Уступ па спецыяльных запрашэннях, якія можна набыць ужо ад 1—X у сакратарыяце Аддзела, вул. Маніфеста Ліпнёвага, 25, тэл. 54-14. Цана 20 зл. Для членаў БГ-КТ Гарадскога Аддзела прыслугоўвае 20 прац. ільготы.

(ся)

Настаўнік — радны

Часта чуюцца нараканні, што грамадскія рады належна не клапоцяцца аб школе.

Кіраўнік школы ў Нарве (Гайнаўскі пав). Уладыслаў Фіёлак з'яўляецца членам мясцовага Прэзідыума Грамадскай рады. А з увагі на факт, што ад ГРН многа залежыць у справе належнага догляду школы, грам. Фіёлак заўсёды патрапіць хутка дабіцца добраўпарадкавання школьных будынкаў. І з апалам ён не мае клопатаў. (ся)

У Новакорніке нядбайная моладзь

...Бо як жа іначай можна падумаць аб моладзі гэтай вёскі ў Гайнаўскім павеце? Ёсць тут танцавальная пляцоўка пры самай вуліцы. Але на яе страх і нагою ступіць. Дошкі гнілыя, у вялікіх дзірах вырасла нават і зелле. Як кажуць людзі — «Сам чорт тут ногі паломіць»... а не гаворачы ўжо аб звычайным хлопцу ці дзяўчыне...

(ся)

Будуюць новыя дарогі

Некалі вёска Макаркі ў Сямяціцкім павеце «славілася» тым, што сюды амаль нельга было ні прайсці ні праехаць. Вельмі дрэнныя тут былі дарогі.

А цяпер сяляне з Макарак і навакольных вёсак славяцца тым, што яны займаюць першае месца ў павеце ў пабудове грамадскім чынам новых дарог.

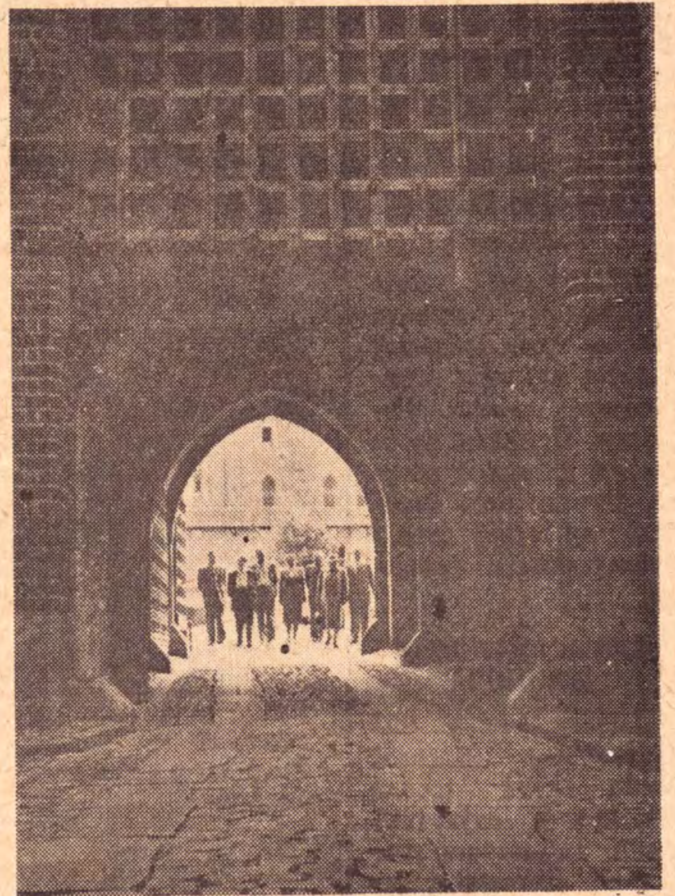
Ужо 2-гі год Прэзідыум ГРН у Макарках не аддае нікому пераходнага сцяга Прэзідыума ПРН за першае месца ў пабудове дарог. І гэта зусім зразумела, зважыўшы, што ў мінулым годзе толькі ў Макарках грамадскім працоўным абавязкам уложана 2 км новага бруку, у вёсцы Малінова — 1.200 метраў, у вёсцы Бішэва — 363 метры і ў вёсцы Крынкі — 300 метраў новага бруку.

Сёлета грамадскім працоўным абавязкам ужо выбрукавана звыш 800 метраў дарог ў вёсках Макаркі, Бішэва, Рыбалты, Невярова - Пшыбкі і Невярова - Слохы. Яшчэ ў гэтым годзе ўложыцца новы брук на звыш 400 метрах дарог. На будучы год запланавана далей брукаваць дарогі і абсаджваць іх дрэўкамі.

Не малая заслуга ў гэтым дарожнага майстра Станіслава Мілкоўскага, які добра ўмее ўзняць сялян да грамадскіх працоўных абавязкаў.

Дзякуючы калектыўнай працы сялян, выгляд аколіцы кожны год змяняецца, становіцца больш культурны.

(вб)

Мальбарк. Уваход у замак Крыжаносцаў.

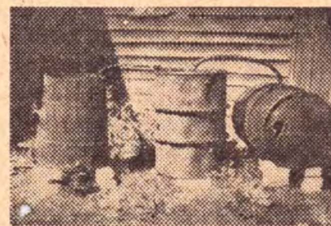
Шчасце ў няшчасці

23.IX.58 г. пасля абеду над нашай вёскай (Шчыты ў Бельскім павеце) прайшла вялікая бура з громам. Многа людзей у той час было на полі пры сеянні, капанні і іншых працах. Яны не паспелі ўцячы дадому і пахаваліся ад дажджу пад дрэвамі, вазамі, дзе хто мог. Адным з такіх сялян быў Ілья Сінякевіч. Бура застала яго пры баранаванні пасеянага жыта. Калі пачаў падаць вялікі дождж, Ілья затрымаў пару коней і сам схаваўся пад іх. Але па некалькі мінутах яму як бы штосьці шапнула, каб ён адышоў ад коней і схаваўся ў іншым месцы. Ён устаў з-пад каня і сеў пад воз, які стаяў недалёка. Раптам паказаўся бляск і разам з ім страшэнны гук грому. Калі маланка згасла і гром прагрымеў, Ілья глянуў на коней (вядома — гаспадарскі інстынкт). Яны ляжалі ў вупражы як бы мёртвыя.

Па нейкім часе збегліся людзі і пачалі церці коней, абсыпаць зямлёю. Прайшла мо' гадзіна, адзін конь падняўся. Другога выратаваць не ўдалося — гром забіў яго.

ВАЛОДЗЯ ГАЛКА
Бельскі павет.
в. Шчыты - Дз.

«Дзіўны туман»

Дарагая «Ніва»!

Даўно я Табе не пісаў, але вось у № 38 за 21-га верасня 1958 г., прачытаўшы артыкул «Дзіўны туман», надумаў напісаць вам, што падобны туман быў у лесе каля вёскі Вейкі 28 жніўня г. г. На гэты «туман» над'ехала міліцыя з Гарадка, і ў лесе выкрылі браварок, здымак якога я вам прысылаю, можа вы часам выкарыстаеце ў «Ніве» для перасцярогі іншым. Гаспадар браварка Мікола Кардаш з вёскі Вейкі, Беластоцкага павета затрыманы разам з браваркам і двума бочкамі.

К. КУЗМІН
Гарадок

По слядах нашых матэрыялаў

Вуліца выбрукавана

У № 46 «Нівы» была змешчана інфармацыя аб справе выбрукавання вуліцы Вонскай у мястэчку Крынкі (Сакольскі павет).

Як паведамляе нам Аддзел дарожнай камунікацыі Павятовай рады ў Саколцы, вуліца Вонская ў Крынках ужо выбрукавана, дзякуючы стараннямм мясцовага Прэзідыума Грамадскай рады.

(ся)

Матрыманіяльнае

Маю 33 год. Жыву ў Англіі. Шукаю кандыдатку да жыцця, беларуску, праваслаўную, бландзінку - шаценку 20—28 год.

Прапановы з фотаздымкам дасылаць па адрасу:

A. Muraszka 74 Bellott st. Chethamhill 8. Manchester England.

ВІКТАР ЛУКНАР — ВАРШАВА. Дарэмна лаецеся, вашы вершы сапраўды слабыя. Найлепш было б, калі б вы кінулі іх пісаць.

* * *

Усім чытачам, якія адклікнуліся на наш заклік і прыслалі патрэбныя нам нумары «Нівы», сардэчна дзякуем. Таксама дзякуем тым чытачам, якія пісьмова адказалі гатоўнасць прыслаць патрэбныя нумары. Ужо маем гэтыя нумары і больш прысылаць не трэба.

„N I W A"
Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, M. C. Skłodowskiej 7. tel 54-14
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red naczelny i sekretarz 25-89.
Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch" Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA". Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16 Nkł. 5.000 Błtk T-1

Усякая ўсячына

Сляды найдаўнейшага чалавека

600.000 год маюць прылады хатняга ўжытку, якія знайшоў нядаўна паўднёва - афрыканскі вучоны Робінсам. Прылады зроблены з крэмню і кварца. Вучоны гэты дваццаць год шукаў слядоў найдаўнейшага чалавека.

НЯВЫСВЕТЛЕНАЕ З'ЯВІШЧА

Больш, чым у 200 аўтамабілях палопалі шыбы каля горада Каррара ў паўночнай Італіі. Адбывалася гэта ў такіх абставінах: калі машына праязджала праз адрэзак Вія Аппія, па шашы, збудаванай яшчэ ў часы старажытняга Рыма шыбы ў самаходзе бялелі на кароткі момант і разляталіся на дробныя кавалкі. З'явішча гэта не ўдалося дагэтуль высветліць. Тры гады таму назад у гэтым самым месцы выступала гэта самае з'явішча на працягу 14 дзён.

Мастацтва дагістарычнага чалавека

На скалах у паўночнай Італіі выкрыта каля 20 тысяч малюнкаў, якія даюць найбольш поўнае прадстаўленне аб жыцці першабытнага чалавека з часу каля 4.000 год таму назад.

Вырытыя на скале малюнкі прадстаўляюць розныя сцэны з сямейнага жыцця, з працы, палявання, барацьбы, а таксама розныя прылады, пасуду, зброю і спосабы ўпраўлення рэлігійнага культу.

Найстарэйшая прадаўшчыца кветак

У сталіцы Балгарыі Сафіі, на рынку ўжо 90 год знаходзіцца стойбішча 107-гадовай Тамары Прокаф, на якім яна прадае кветкі. Ёй даўно прапанавалі пайсці ў дом для старцаў, але яна катэгарычна запратэставала, тлумачачы гэта тым, што яна не можа расстацца з сваёй прафесіяй.

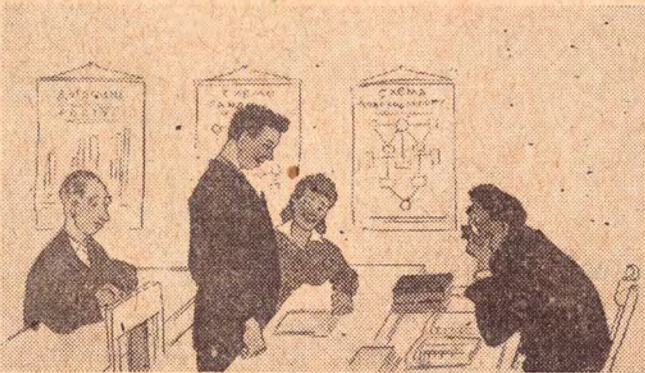
Метэоры і палітыка

Кіраўнік музея метэарытаў Фоктар Нінікгер з Н'ю-Йорка заявіў, што ў сучасных палітычных абставінах упадак метэарыта можа выклікаць вайну.

Метэарыт можа быць лёгка прыняты за міжкантынентальную ракету з атамнай бомбай.

На ўроку таваразнаўства

Выкладчык: Калі звычайна здымаюцца астаткі ў магазіне?
Курсант: у нашым — за некалькі дзён да зняцця прадаўца.
Малюнак В. Ш.

Вяровачка

(Кітайская гумарэска)

Неяк адзін чалавек быў схоплены за кражу. Убачыўшы яго з кангой (цяжкая драўляная калодка, якая надзяецца на злодзея) на шыі, да яго падышоў знаёмы і пытае:

— У чым гэта ты правініўся?

— Проста не пашанцавала, — адказвае злодзей, — відаць такі ўжо мой няшчасны лёс! Гуляў па вуліцы, бачу, на зямлі ляжыць вяровачка. Я падумаў, рэч гэта карысная, можа спатрэбіцца, ну, і падняў.

— А чаму ты ўсё ж апынуўся з калодкай на шыі?

— І не пытай! Хто ж ведаў, што на другім канцы вяроўкі было прывязана малое цялятка!

САМАЕ КАШТОЎНАЕ

Шмат хто папракае мяне ў тым, што я горды. Горкі казаў: «Чалавек — гэта гучыць горда». Акрамя таго, у нас вельмі папулярны лозунг «Самае каштоўнае ў свеце — чалавек». Пасля гэтага, думаю, ніхто не будзе мець да мяне прэтэнзіі, што я адчуваю сябе чалавекам.

Прыехаў я аднойчы ў Беласток. Заходжу ў гасцініцу і пераконваюся, што свабодных месц для начлегаў няма. Другой гасцініцы ў горадзе таксама няма, вось і выходзіць, што самая каштоўная істота павінна прасядзець ноч на станцыі.

Раніцай выйшаў я ў горад, каб паснедаць. Час быў вельмі ранні, у малочных барах можна было атрымаць малако з булкай, а з'есці штонебудзь канкрэтнейшае мне абяцалі даць у рэстаране па 10 гадзіне. Выйшла так, як бы каштоўныя жыхары і прыезжыя адзвычаіліся снедаць.

Нягледзячы на ўсе свае гордыя імкненні ў гэтым горадзе, я адчуў сябе самотным і з жаласці да сябе купіў бутэльку гарэлкі. З гэтым у нас цяжкасці няма, хоць з п'янствам мы змагаемся з пенай у роце, так стараемся адарваць ад гэтай дрэннай прывычкі каштоўную істоту — чалавека.

Выпіў я гарэлачку на станцыі. Што потым было — не памятаю, ды прачнуўся я ў камеры чыгуначнай міліцыі.

[illegible] калі я вярнуўся з Беластока, я згубіў сваю гордасць і нават не даў аб гэтым аб'явы ў газеты.

Дзядзька Лявонь.

Падслухана

— Вельмі кепска зрабіў, што з табой ажаніўся, — сказаў мужык сваёй жонцы, калі ўжо добра з ёю пасварыўся.

— Я ўжо даўно гэта ведаю, аднак думала, што ты яшчэ паразумнееш. (аб)

На вёсцы

— Ну і што, памёр ваш муж?

— Памёр, паночку.

— А чаму ж не паклікалі доктара? Хіба няма ў аколіцы?

— Не, паночку, але мы ўміраем самі, без доктара.

Прыслаў Кузьмін К.
Гарадок

* * *

Жаўнер вярнуўся з вайны. У палацы і пытаюцца яго, ці няведае часам, што стала з маладым панічом, які служыў у тым самым палку.

— Паніч? Крыху ранены — адказаў жаўнер.

— Дык ёсць надзея, што ён хутка прыдзе.

— Слабая... — адказаў жаўнер, — яму адарвала галаву.

* * *

У грамадскую раду прышоў селянін і просіць запісаць дзіцё. Сакратар сядае ля стала і нешта піша. Праз хвіліну перастае і голасна кажа сам да сябе.

— Каторага гэта сягоння? Ага, дзесятага.

— Але ж не, паночку, — адзываецца селянін. — Гэта трэці хлопчык. Праўда, двое памёрла, але да дзесяці яшчэ далёка.

*

Новы міністр аглядае шматлікія ўстановы свайго рэсорта.

— Скажыце мне, калі ласка, — звяртаецца да дырэктара аднаго з дэпартаментаў, — колькі служачых у вас працуе?

Дырэктар падумаўшы хвіліну адказвае няўпэўнена.

— Не менш чым 35 працэнтаў...

Гэта ж не той

Джон-Карла спатыкае Джон-Пэтра.

— Чаму ты сёння ў такім дрэнным настроі? — пытае Джон-Пэтра.

— Лепш не гаварыць — адказвае Джон-Карла.

— Каб ты ведаў, што мне здарылася: уяві сабе, сёння раніцай я пастанавіў зрабіць прызнанне Марысы. Іду да яе на дом, званю і... дзверы мне адчыняе яе маці.

— Зразумела. Гэта не цікава.

— Але гэта яшчэ не ўсё — уздыхнуў Джон Карла. — Гэтая жанчына нявётліва адносілася да мяне, не дала мне сказаць ані слова. Распытала, якія я маю намеры да яе дачкі, а нарэшце сказала, што час ужо скончыць спатканні і бадзянні па цёмных, пустых і вузкіх вулічках з патаемнымі пацалункамі.

— Ах, што за агідная чараўніца! — абурыўся сябра.

— Але гэта яшчэ не ўсё — працягвае Джон-Карла. — Раптам адчыняюцца дзверы, уваходзіць Марыса і гаворыць да маці:

— Ах, мама! Вы памыліліся! Гэта ж не той!»

(«Эпока»)

УЛАДЗІМІР КОРБАН

БРАХУН

Да кузні Вараны
Прывёз чатыры бараны
У рамонт бягучы.
І тут — адкуль узяўся — Бобік злючы
Падскочыў да каня,
Нібыта конь злачынца, не іначай,
А ён — аматар пільнасці сабачай —
Спрыяе выкрыццю ягоная брахня.
Ну, словам, гаўканне узняў на ўсю акругу.
Але вазак схапіў у рукі пугу
Ды па спіне.
Без жалю брахуна як секане!
Дык той заскавытаў, — канчаецца амаль.
«Ях, ях!» — заскавытаў, узняўшы пысу ў неба.
«Ну вось, — сказаў каваль. —
Схапіў, што трэба.
І скардзішся цяпер на вазака?
Яго спрактыкаваная рука
Умела пугаўё трымае!»
Нажаль, у нас такое шчэ' бывае.
Другі брахун усіх бы з'еў,
Але як за брахню у карк атрымае,
Крычыць: «За крытыку дарэмна пацярпеў!»

Сучаснае сярэдневякоўе

Вось я і кажу, усюды іх поўна. Культурнаму чалавеку няма дзе павярнуцца за імі, — лепятала пісклівым галасам размаляваная, як лялька, рыжавалосая жанчына.

— Аднойчы, — цягнула яна, нахіліўшыся да сваёй субяседніцы, таўстлявай панюсі, — зайшла я ў магазін, каб купіць ёй (рыжавалосая тыцнула пальцам у бок яснавалосай, сядзеўшай побач бледненькай, мо' сямігадовай дзяўчынкі) боцікі. Хаджу па магазіне, паглядаю, а ў ім, як у вулеі. І што вы думаеце, усё тыя ж! З малочнымі бідонамі на плячах, з кошыкамі ў руках, праціснуцца да прадаўшчыцы за імі нельга. Я ўзяла ды расштурхала іх (расступіся, моў, дзеравеншчына!), асабліва, дакранаючыся да адной з вясковых цётаў.

— Чаго так піхаецеся, панюся, не бачыце; што людзі стаяць, — груба звярнула яна мне ўвагу.

— Бач ты, якая, яшчэ і ўвагу звяртае, — паспачувала таўстлявая субяседніца.

— Але, я ёй і кажу, ты, кабетка, спачатку паздымай з плячэй вось гэтыя бідоны ды кошыкі, вопратку скінь, ад якой хлявом заносіць, ды пакультурней трошкі, жывеш жа ў XX стагоддзі, тады ўжо мне, жыхарцы горада, можаш звяртаць увагу. А яна, што вы думаеце, як раз'ярыцца, як пачне лаяць мяне!

— Ах ты, кажа, рыжая сука, вопратка мая табе хлявом заносіць, кошыкі табе мае перашкаджаюць: А масла, кажа, з майго смярдзячага хлява падабаецца табе, а яйкі, якія пастаянна вось у гэтых кошыках цягаю ў горад, любіш жэрці? Каб не яны, нябось, не выглядала б так гладка, ужо даўно ногі выцягнула б. А яшчэ культуры мяне надумала вучыць, ведзьма намаляваная...

— Думаю сабе, ці ж мне з гэтай цёмнай масай ў спрэчкі ўступаць? Гонар не дазваляе. Плюнула з агідай, ды адышла.

— Так, даражэнька, хам'ё цяпер распаношылася, у горад прэцца, ды яшчэ вылаяць адпаведна нельга яго...

Цягнік затрымаўся. У купэ ўвайшла вясковая жанчына з кошыкам у руцэ.

— Ну, вось, бракавала яшчэ, — буркнула рыжавалосая, дэманстрацыйна адварочваючыся да акна.

Пагардліва фыркнуўшы, следам за ёй пайшла і субяседніца.

Жанчына паглядзела на іх са здзіўленнем, і, паціснуўшы плячыма, села на краёчку лаўкі.

Здаецца, Арлянка недалёка, трэба збірацца, — прагаварыла рыжавалосая.

— Так, наступны прыпынак, — адказала субяседніца. — А з вашай дзяўчынай што? — пацікавілася яна.

— А хто яе ведае, — смутна адказала рыжавалосая.

— Некаторыя кажуць, шта яна перапалохана, а іншыя, што ўраклі яе.

— Напэўна ёй пашкодзілі злыя вочы — сцвярдзіла субяседніца. Ёсць жа ўсялякія людзі. Але нічога, — пацешыла яна. — Жоська, напэўна, вылячыць. Перад ёю сіла не ўстаіць. Вось убачыце, паглядзіць ды замовіць, — запэўнівала яна рыжавалосую.

Цягнік спыніўся на станцыі Арлянка. Высеўшы з яго, «прагрэсіўныя» жыхаркі XX стагоддзя вузенькай сцежачкай накіраваліся ў Орлю, дзе жыве славутая знахарка Жоська.

В. БАРШЧЭЎСКІ